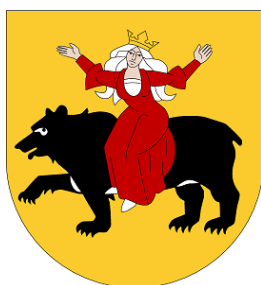

Tytuł opracowania

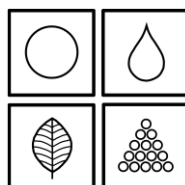
RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Zamawiający

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 10/16
97-200 Tomaszów Mazowiecki

Wykonawca

Dokumentacja Środowiskowa – Wojciech Pająk
Osiedle Leśne 7B/121
62-028 Koziegłowy (k. Poznania)
www.dokumentacja-srodowiskowa.pl
e-mail: poczta@dokumentacja-srodowiskowa.pl
tel.: 720-756-763

Data opracowania

WRZESIEŃ 2023

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
1.1. Przedmiot i cel opracowania	3
1.2. Podstawa prawna opracowania.....	3
1.3. Metodyka opracowania	3
2. OPIS REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO W LATACH 2021-2022	4
2.1. Realizacja zadań wyznaczonych w ramach Programu Ochrony Środowiska	4
2.2. Analiza wskaźnikowa realizacji Programu Ochrony Środowiska	54
3. STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE MIASTA (ISTNIEJĄCE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE)	62
3.1. Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza	62
3.2. Występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu	64
3.3. Zła jakość wód powierzchniowych	67
3.4. Niski stopień selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.....	68
3.5. Niezrekultywowane składowisko odpadów przemysłowych po Zakładach Włókien Chemicznych „WISTOM”	68
4. PODSUMOWANIE	70
SPIS TABEL	72
SPIS WYKRESÓW	72

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiot opracowania stanowi „**Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego za lata 2021-2022**”.

Niniejszy Raport opisuje stopień wykonania celów oraz zadań środowiskowych zaplanowanych w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027” w odniesieniu do działań podjętych i zrealizowanych na terenie miasta w latach 2021-2022 (raport obejmuje drugi i trzeci rok obowiązywania programu).

1.2. Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z art. 18 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2022, poz. 2556 ze zm.) z wykonania programu ochrony środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Następnie raport przekazywany jest przez organ wykonawczy województwa, powiatu lub gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa lub organu wykonawczego powiatu.

1.3. Metodyka opracowania

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2022, poz. 2556 ze zm.) nie określa wymagań dotyczących zakresu i formy raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Zakres informacji, jakie zawiera Raport odpowiada treści przyjętego Programu Ochrony Środowiska (POŚ). W niniejszym Raporcie przedstawiono:

- opis realizacji przyjętych do wykonania zadań;
- analizę wskaźnikową realizacji programu;
- stan środowiska na terenie miasta (kluczowe problemy środowiskowe);
- wnioski i podsumowanie.

Opracowanie Raportu poprzedzone zostało pozyskaniem niezbędnych materiałów i informacji m.in. od następujących jednostek i podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań wyznaczonych w ramach Programu Ochrony Środowiska:

- Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim;
- Starostwa Powiatowego w Tomaszowie Mazowieckim;
- Zakładu Gospodarki Ciepłowniczej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.;
- Zakładu Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.;
- Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.;
- Tomaszowskiego TBS Sp. z o.o.;
- Straży Miejskiej w Tomaszowie Mazowieckim;
- Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w Tomaszowie Mazowieckim;
- Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Łodzi;
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Łodzi;
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Łodzi;
- Zarząd Dróg Powiatowych w Tomaszowie Mazowieckim;
- Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Tomaszowie Mazowieckim;
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi;

- Nadleśnictwa Smardzewice;
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – Nadzór Wodny w Smardzewicach;
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska – RWMS w Łodzi;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi;
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi.

2. OPIS REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO W LATACH 2021-2022

2.1. Realizacja zadań wyznaczonych w ramach Programu Ochrony Środowiska

W kolejnej tabeli przedstawiono szczegółowy opis przyjętych do realizacji zadań w latach 2021-2022 w ramach „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027”.

Tabela 1. Opis realizacji zadań zaplanowanych do wykonania w ramach „Programu Ochrony Środowiska” w latach 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA			
1.	Termomodernizacja budynków	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Termomodernizacja budynku piętrowego – docieplenie ścian stropu poddasza z wymianą stolarki okiennej – Farbiarska 28/30 - zaplanowane środki finansowe w wysokości 89.700,00 zł wydatkowano w kwocie 86.630,96 zł tj. 96,58% planu na termomodernizację budynku, wykonanie tynku mozaikowego, wymianę obróbek blacharskich, stolarki okiennej, utwardzenie z kostki brukowej przed wejściem do budynku oraz wykonanie daszka nad wejściem. ➤ Opracowanie dokumentacji projektowej i audytu energetycznego termomodernizacji budynku OSP Nagórzyce w Tomaszowie Maz. - zaplanowane środki finansowe w kwocie 70.000,00 zł wydatkowano w 100,00% planu. W ramach zadania został opracowany I etap dokumentacji projektowej i audytu energetycznego termomodernizacji budynku OSP Nagórzyce w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Nagórzyckiej 43. ➤ Zaprojektowanie i wykonanie przyłącza gazu do strażnicy OSP Ludwików, wykonanie instalacji wewnętrznej, wymiana źródeł ciepła na piec gazowy, docieplenie drzwi garażowych oraz niezbędne prace adaptacyjne - zaplanowane środki finansowe w kwocie 81.000,00 zł wydatkowano w 100,00% planu na wykonanie projektu i przyłącza gazu do budynku strażnicy OSP TM Ludwików, wymianę i podłączenie pieca oraz docieplenie drzwi. ➤ Modernizacja instalacji sieci wewnętrznej centralnego ogrzewania na terenie Urzędu Stanu Cywilnego – wydatkowano środki finansowe w kwocie 36.900,00 zł. ➤ Modernizacja instalacji c.o. w Szkole Podstawowej nr 8 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 5 w Tomaszowie Mazowieckim – wydatkowano środki finansowe w kwocie 27.500,00 zł ➤ Modernizacja dachu O.K. TKACZ Miejskiego Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim - wydatkowano środki finansowe w kwocie 138.375,00 zł. <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowanie dokumentacji projektowej i audytu energetycznego termomodernizacji budynku OSP Nagórzyce w Tomaszowie Maz. – zaplanowane środki finansowe w wys. 68.000,00 zł wydatkowano w 100,00% planu na realizację II etapu umowy na opracowanie dokumentacji projektowej i audytu energetycznego termomodernizacji budynku OSP Nagórzyce w Tomaszowie Mazowieckim przy ulicy Nagórzyckiej 43. ➤ Przebudowa dachu Przedszkola nr 14 w Tomaszowie Mazowieckim wraz z wykonaniem projektu termomodernizacji budynku – zaplanowane środki finansowe w wysokości 110.000,00 zł wydatkowano w kwocie 109.020,55 zł tj. 99,11% planu. W ramach zadania
2.	Wymiana przestarzałych źródeł grzewczych opalanych paliwami stałymi	Zrealizowane	
3.	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Zrealizowane	

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>wykonano nowe pokrycie dachowe papą termozgrzewalną wraz z nowymi obróbkami blacharskimi na budynku Przedszkola nr 14 w Tomaszowie Mazowieckim.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykonanie instalacji fotowoltaicznej w Szkole Podstawowej nr 10 - 145 270,77 zł. ➤ Wykonanie instalacji fotowoltaicznej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 - 147 299,99 zł. ➤ Wykonanie instalacji fotowoltaicznej w Szkole Podstawowej nr 1 - 147 286,99 zł. ➤ Wykonanie instalacji fotowoltaicznej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7 - 149 549,83 zł. ➤ Zakup i montaż kotłów gazowych w Przedszkolu nr 11 oraz zakup i montaż zbiornika ciśnieniowego w Szkole Podstawowej nr 3 - 54 989,71 zł. <p>LATA 2021-2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja uchwały Nr XXVII/212/2020 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych lub ich części podłączonych do instalacji fotowoltaicznej - w latach 2020 - 2022 wpłynęło 149 wniosków w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych lub ich części podłączonych do instalacji fotowoltaicznej. Łączna kwota zwolnienia w 2021 r. wynosiła 3 721,62 zł, natomiast w 2022 roku 16 293,78 zł. <p>PODMIOT REALIZUJĄCY: TTBS SP. Z O.O.</p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W dniu 18 marca 2021 roku Spółka zawarła umowę na dofinansowanie projektu w ramach RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 dla zadania pn.: „Termomodernizacja budynków przy ul. marsz. J. Piłsudskiego 17/19 w Tomaszowie Mazowieckim”. Prace termomodernizacyjne wykonano w miesiącach maj-październik i odebrano je w dniu 20 października 2021 roku. W ramach prac wykonano: modernizację systemu grzewczego oraz ciepłej wody użytkowej – budowa węzła ciepłego dwufunkcyjnego wraz z instalacją centralnego ogrzewania oraz ciepłej wody użytkowej, docieplenie budynków wraz z robotami towarzyszącymi, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych. Ostateczna wartość prac termomodernizacyjnych wyniosła 997 914,82 zł. Dzięki wykonanej inwestycji usunięto 17 szt. pieców i kotłów węglowych. ➤ W ramach corocznych porozumień z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki na realizację remontów i inwestycji w zasobie komunalnym zawarto umowy na wykonanie audytów energetycznych i projektów termomodernizacji budynków komunalnych mieszkalnych wielorodzinnych przy ul. Niskiej 12 i Jana Pawła II 15. ➤ Remonty zasobu stanowiącego własność Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki – m.in. na usługi zduńskie (remonty, przebudowy pieców kaflowych) wydatkowano kwotę 110 tys. zł., natomiast na wymiany stolarki okiennej i drzwiowej wydatkowano kwotę 112 tys. zł. ➤ Ponadto w budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez Tomaszowskie TBS wykonano następujące prace: termomodernizacja budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>ul. Niskiej 33A; docieplenie ścian podłużnych budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Polnej 21/23, docieplenie granulatami z wełny mineralnej stropodachu Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Polnej 27A; docieplenie granulatami z wełny mineralnej stropodachu Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Sterlinga 8; docieplenie granulatami z wełny mineralnej stropodachu Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Niskiej 27/29A.</p> <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W dniu 31 grudnia 2021 roku Spółka zawarła umowę na dofinansowanie projektu w ramach RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 dla zadania „Termomodernizacja budynku przy ul. Murarskiej 2/4 w Tomaszowie Mazowieckim”. Wykonano dokumentację projektową docieplenia oraz wymiany źródeł ciepła. Następnie wyłoniono wykonawców prac budowlanych dociepleniowych oraz sanitarnych związanych z podłączeniem budynku do ciepła miejskiego. Prace termomodernizacyjne zostały zakończone w 2023 roku. W wyniku inwestycji usunięto 24 piece węglowe. ➤ Pomimo posiadania audytów energetycznych oraz dokumentacji projektowych niezbędnych do wykonania zadań inwestycyjnych zasobu własnego pn.: „Termomodernizacja budynku przy ul. Stolarskiej 9 w Tomaszowie Mazowieckim” oraz „Termomodernizacja budynku przy ul. Stolarskiej 33A w Tomaszowie Mazowieckim” Spółce nie udało się wyłonić w 2021 roku w 4 przeprowadzonych postępowaniach przetargowych wykonawców prac budowlanych. W 2022 roku ponownie ogłoszono postępowanie na termomodernizację budynku przy ul. Stolarskiej 9 i ponownie nie udało się wyłonić wykonawcy. Tomaszowskie TBS Spółka z o.o. nie rezygnuje z powyższych prac i w roku 2023 będzie próbowało pozyskać środki zewnętrzne na niniejsze inwestycje i je wykonać. W tym celu podjęto rozmowy z WFOŚiGW w Łodzi o wyrażenie zgody na aneksowanie umowy pożyczkowej na wykonanie zadania: „Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z wykonaniem instalacji sanitarnych na posesji przy ul. Farbiarskiej 18 i Farbiarskiej 18a w Tomaszowie Mazowieckim”. Po uzyskaniu stosownych zgód i podpisaniu aneksu do umowy w maju 2023 roku Spółka złoży wniosek o umorzenie części pożyczki i wykorzystania całej kwoty umorzenia na kolejne zadanie związane z ochroną środowiska w jaką wpisuje się termomodernizacja przy ul. Stolarskiej 9. ➤ Remonty zasobu stanowiącego własność Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki – m.in. na usługi zduńskie (remonty, przebudowy pieców kaflowych) wydatkowano kwotę 46 tys. zł., natomiast na wymiany stolarki okiennej i drzwiowej wydatkowano kwotę 60 tys. zł. ➤ W budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez Tomaszowskie TBS wykonano m.in. następujące prace: rozprowadzenie instalacji ciepłej wody użytkowej i modernizacja węzła cieplnego w budynku Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Jerozolimskiej 11/15; wymiana pokrycia dachowego wraz z obudowaniem kominów na budynku gospodarczym Wspólnoty Mieszkaniowej Nieruchomości przy ul. Smugowej 13/23.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. rozpoczął działania inwestycyjne zmierzające do możliwości osiągnięcia samowystarczalności energetycznej przy wykorzystaniu własnych źródeł wytwórczych opartych na technologii fotowoltaicznej, które nie zostały zakończone w raportowanym roku tj.: dostawa i montaż instalacji fotowoltaicznej na dwóch obiektach Zakładu Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.: przy ul. Wilczej 83 i przy ul. Kępa 19. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W dniu 29 kwietnia 2021 roku Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. rozszerzył swoją działalność komercyjną otwierając nową, ogólnodostępną dla klientów indywidualnych i przedsiębiorców Samoobsługową Stację Paliw (budynek stacji wyposażono w panele fotowoltaiczne). ➤ W 2022 r. Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. rozbudował instalację fotowoltaiczną realizując zadanie pod nazwą „Montaż instalacji fotowoltaicznej o mocy 32,76 kW wraz z konstrukcją wsporczą na terenie Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. przy ul. Warszawskiej 109/111 w Tomaszowie Mazowieckim”. Nowa instalacja zamontowana na budynku administracyjnym oraz na terenie zielonym pozwoli w dużej części pokryć zapotrzebowanie na energię elektryczną, a także przyczyni się do ochrony środowiska. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „PRZODOWNIK”</u></p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku zrealizowano zadanie pod nazwą „Instalacja odnawialnego źródła energii wspomagającego przygotowanie ciepłej wody użytkowej w budynku mieszkalnym wielorodzinnym SM PRZODOWNIK – ul. Św. Antoniego 74”, które polegało na montażu powietrznej sprężarkowej pompy ciepła o nominalnej mocy grzewczej 55,1 kW wraz z przebudową układu technologicznego węzła cieplnego, a także na budowie instalacji fotowoltaicznej o mocy 29,16 kW – 72 sztuki paneli o mocy znamionowej 405 W, umieszczonych na dachu budynku. Koszt realizacji zadania wyniósł 507 359,67 zł. ➤ W 2021 roku dokonano regulacji istniejących instalacji centralnego ogrzewania poprzez montaż grzejnikowych zaworów termostatycznych oraz zaworów powrotnych w łącznej ilości 982 komplety w 4 budynkach należących do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w następujących lokalizacjach w Osiedlu Obrońców Tomaszowa Mazowieckiego z 1939 roku w Tomaszowie Mazowieckim: blok nr 3 przy ul. Dzieci Polskich 5 - koszt realizacji 58 066,07 zł; blok nr 14 przy ul. Kolbe 2/4 - koszt realizacji 73 442,70 zł; blok nr 16 przy ul. Skorupki 9/11 - koszt realizacji 48 271,95 zł; blok nr 11 przy ul. Ostrowskiego 8/10 - koszt realizacji 73 933,97 zł.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>➤ W 2021 roku poddano termomodernizacji 42 budynki należące do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w następujących zakresach i lokalizacjach w Tomaszowie Mazowieckim: a) <u>poprzez docieplenie stropodachów w budynkach</u>: blok nr 1 przy ul. Sikorskiego 4a - koszt realizacji 21 772,80 zł; blok nr 9 przy ul. Sikorskiego 10 - koszt realizacji 26 701,92 zł; blok nr 7 przy ul. Sikorskiego 6 - koszt realizacji 20 351,52 zł; blok nr 11 przy ul. Wandy Panfil 11 - koszt realizacji 21 772,80 zł; blok nr 50 przy ul. Zamenhofska 8 - koszt realizacji 13 154,40 zł; blok nr 51 przy ul. Zamenhofska 5 - koszt realizacji 13 154,40 zł; blok nr 52 przy ul. Zamenhofska 6 - koszt realizacji 13 154,40 zł; blok nr 54 przy ul. Zamenhofska 4 - koszt realizacji 13 154,40 zł; blok nr 55 przy ul. Zamenhofska 1 - koszt realizacji 13 154,40 zł; blok nr 60 przy ul. Wandy Panfil 30A - koszt realizacji 15 271,20 zł; blok nr 61 przy ul. Wandy Panfil 28 - koszt realizacji 9 102,24 zł; blok nr 64 przy ul. Wandy Panfil 24 - koszt realizacji 9 102,24 zł; blok nr 71 przy ul. Granicznej 37/39 - koszt realizacji 15 301,44 zł; blok nr 72 przy ul. Granicznej 37/39A - koszt realizacji 15 301,44 zł; blok nr 73 przy ul. Maya 10/12 - koszt realizacji 15 422,40 zł; blok nr 74 przy ul. Granicznej 33/35A - koszt realizacji 21 924,00 zł; blok nr 79 przy ul. Granicznej 19 - koszt realizacji 17 569,44 zł; blok nr 80 przy ul. Granicznej 17 - koszt realizacji 17 569,44 zł; blok nr 1 przy ul. Słonecznej 1/3 - koszt realizacji 8 346,24 zł; blok nr 2 przy ul. Słonecznej 5/7 - koszt realizacji 18 355,68 zł; blok nr 3 i 4 przy ul. Słonecznej 9/11 i 13/15 - koszt realizacji 26 762,40 zł; blok nr 5 przy ul. Granicznej 48/50 - koszt realizacji 16 541,28 zł; blok nr 6 i 7 przy ul. Granicznej 44/46 i 42 - koszt realizacji 26 580,96 zł; blok nr 2 przy ul. Strzeleckiej 8 - koszt realizacji 24 494,40 zł; blok nr 4 przy ul. Mazowieckiej 1 - koszt realizacji 32 659,20 zł; blok nr 5 przy ul. Mazowieckiej 3 - koszt realizacji 24 494,40 zł; blok nr 6 przy ul. Mazowieckiej 5 - koszt realizacji 24 403,68 zł; blok nr 14 przy ul. Wiejskiej 50/54 - koszt realizacji 20 563,00 zł; b) <u>poprzez docieplenie fragmentów elewacji budynków</u>: blok nr 1 przy ul. Małkowskich 2 - koszt realizacji 53 900,00 zł; blok nr 11 przy ul. Mazowieckiej 2c - koszt realizacji 42 200,00 zł; blok nr 15 przy ul. Wróblewskiego 3 - koszt realizacji 15 500,00 zł; blok nr 16 przy ul. Kwiatowej 3 - koszt realizacji 15 500,00 zł; blok nr 7 przy ul. Sikorskiego 6 - koszt realizacji 94 000,00 zł; blok nr 51 przy ul. Sikorskiego 10 - koszt realizacji 70 000,00 zł; blok nr 11 przy ul. Wandy Panfil 11 - koszt realizacji 90 000,00 zł; blok nr 5 przy ul. Sikorskiego 2 - koszt realizacji 94 000,00 zł; blok nr 82 przy ul. Wandy Panfil 12/14 - koszt realizacji 35 000,00 zł; blok nr 6 przy ul. Głowackiego 39/43 - koszt 115 100,00 zł; blok nr 16 przy ul. Bohaterów 14 Brygady 20 - koszt 100 000,00 zł; blok nr 17 przy ul. Bohaterów 14 Brygady 22 - koszt 100 000,00 zł; blok nr 18 przy ul. Bohaterów 14 Brygady 24 - koszt 100 000,00 zł; blok nr 22 przy ul. Sterlinga 9 - koszt 41 997,46 zł.</p> <p>ROK 2022:</p> <p>➤ W 2022 roku dokonano regulacji istniejących instalacji centralnego ogrzewania poprzez montaż grzejnikowych zaworów termostatycznych oraz zaworów powrotnych w łącznej ilości</p>

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>1 577 kompletów w 9 budynkach należących do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w następujących lokalizacjach w Osiedlu Obrońców Tomaszowa Mazowieckiego z 1939 roku w Tomaszowie Mazowieckim: blok nr 10 przy ul. Ostrowskiego 16 – koszt realizacji 82 795,18 zł; blok nr 8 przy ul. Ostrowskiego 20 – koszt realizacji 70 984,91 zł; blok nr 20 przy ul. Skorupki 6/8 – koszt realizacji 24 489,33 zł; blok nr 13 przy ul. Dzieci Polskich 43 – koszt realizacji 46 952 44 zł; blok nr 15 przy ul. Wróblewskiego 3 – koszt realizacji 43 865,54 zł; blok nr 16 przy ul. Kwiatowej 3 – koszt realizacji 39 657,92 zł; blok nr 13 przy ul. Kombatantów 7/9 – koszt realizacji 36 357,27 zł; blok nr 19 przy ul. Kombatantów 15 – koszt realizacji 22 073,99 zł; blok nr 7 przy ul. Dzieci Polskich 47/49 – koszt 94 762,87 zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 roku zrealizowano montaż instalacji fotowoltaicznej na budynku Kotłowni Osiedlowej Zawadzka przy ulicy Zawadzkiej 58-70A, składającej się z 64 sztuk paneli fotowoltaicznych marki JA SOLAR o łącznej mocy 34,88 kW, służącej do produkcji energii elektrycznej, która jest wykorzystywana na potrzeby częściowego zasilania urządzeń technologicznych w kotłowni. Koszt realizacji zadania wyniósł 138 792,33 zł. ➤ W 2022 roku poddano termomodernizacji 46 budynków należących do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w następujących zakresach i lokalizacjach w Tomaszowie Mazowieckim: a) <u>poprzez docieplenie stropodachów w budynkach</u>: blok nr 8 przy ul. Dzieci Polskich 13 – koszt realizacji 27 702,00 zł; blok nr 5 przy ul. Paszkowskiego 6 – koszt realizacji 41 501,70 zł; blok nr 1 przy ul. Bohuszewiczówny 2 – koszt realizacji 41 501,70 zł; blok nr 9 przy ul. Szarych Szeregów 9 – koszt realizacji 41 501,70 zł; blok nr 6 przy ul. Kwiatowa 19 – koszt realizacji 27 702,00 zł; blok nr 16 przy ul. Skorupki 9/11 – koszt realizacji 30 113,10 zł; blok nr 3 przy ul. Dzieci Polskich 29 – koszt realizacji 37 089,90 zł; blok nr 5 przy ul. Dzieci Polskich 37 – koszt realizacji 37 089,90 zł; blok nr 16 przy ul. Dzieci Polskich 31 – koszt realizacji 37 089,90 zł; blok nr 4 przy ul. Sikorskiego 2a – koszt realizacji 22 247,91 zł; blok nr 6 przy ul. Sikorskiego 4 – koszt realizacji 14 232,12 zł; blok nr 8 przy ul. Sikorskiego 8 – koszt realizacji 14 232,12 zł; blok nr 10 przy ul. Sikorskiego 12 – koszt realizacji 21 646,44 zł; blok nr 12 przy ul. Wandy Panfil 7 – koszt realizacji 9 553,52 zł; blok nr 1 przy ul. Strzeleckiej 6 – koszt realizacji 26 768,88 zł; blok nr 10 przy ul. Św. Antoniego 93 – koszt realizacji 26 768,88 zł; blok nr 15 przy ul. Wiejskiej 48 – koszt realizacji 22 472,64 zł; blok nr 16 przy ul. Głowackiego 61/63 – koszt realizacji 17 732,90 zł; blok nr 53 przy ul. Zamenhofa 3 – koszt realizacji 14 375,88 zł; blok nr 81 przy ul. Wandy Panfil 16 – koszt realizacji 9 937,53 zł; blok nr 75 przy ul. Granicznej 33/35 – koszt realizacji 16 854,48 zł; blok nr 67 przy ul. Wandy Panfil 18 – koszt realizacji 9 937,53 zł; blok nr 65 przy ul. Wandy Panfil 22 – koszt realizacji 23 992,85 zł; blok nr 63 przy ul. Wandy Panfil 26 – koszt realizacji 16 689,24 zł; blok nr 62 przy ul. Wandy Panfil 28A – koszt realizacji 16 689,24 zł; blok nr 59 przy ul. Wandy Panfil 30 – koszt realizacji 16 689,24 zł; blok nr 58 przy ul. Wandy Panfil 32A – koszt realizacji

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>14 375,88 zł; blok nr 57 przy ul. Wandy Panfil 32 – koszt realizacji 9 937,53 zł; blok nr 56 przy ul. Zamenhofska 2 – koszt realizacji 14 375,88 zł; blok nr 1 przy ul. Rode 1 – koszt realizacji 9 988,76 zł; blok nr 4 przy ul. Rode 7 – koszt realizacji 13 795,89 zł; blok nr 6 przy ul. Sterlinga 7 – koszt realizacji 18 394,52 zł; blok nr 7 przy ul. Sterlinga 5 – koszt realizacji 18 394,52 zł; blok nr 8 przy ul. Sterlinga 3 – koszt realizacji 18 394,52 zł; blok nr 22A przy ul. Ogrodowa 36/40 – koszt realizacji 13 833,89 zł; blok nr 9 przy ul. Sterlinga 1 – koszt realizacji 20 294,78 zł; blok nr 21 przy ul. Sterlinga 10 – koszt realizacji 18 234,57 zł; blok nr 22 przy ul. Sterlinga 9 – koszt realizacji 13 833,89 zł; blok nr 23 przy ul. Sterlinga 11 – koszt realizacji 27 351,84 zł; blok nr 24 przy ul. Synów Pułku 1/3 – koszt realizacji 20 218,77 zł; b) <u>poprzez docieplenie fragmentów elewacji budynków</u>: blok nr 6 przy ul. Mazowieckiej 5 – koszt realizacji 44 028,06 zł; blok nr 50 przy ul. Zamenhofska 8 – koszt realizacji 50 000,00 zł; blok nr 54 przy ul. Zamenhofska 4 – koszt realizacji 50 000,00 zł; blok nr 82 przy ul. Wandy Panfil 12/14 – koszt realizacji 60 000,00 zł; blok nr 4 przy ul. Mazowieckiej 1 – koszt realizacji 80 000,00 zł; blok nr 3 przy ul. Strzeleckiej 10 – koszt realizacji 42 500,00 zł.</p> <p>PODMIOT REALIZUJĄCY: POWIAT TOMASZOWSKI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Termomodernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 w Tomaszowie Mazowieckim - w dniu 11.05.2021 roku zawarto umowę na roboty budowlane. W dniu 12.05.2021 r. zawarto umowę na nadzór inwestorski. Realizacja zadania zakończyła się w dniu 13.12.2021 r. Przedmiotem zadania była kompleksowa termomodernizacja wybranych budynków placówki poprzez docieplenie przegród zewnętrznych, wymianę stolarki okiennej i ślusarki drzwiowej, wymianę obróbek blacharskich, orywnowania i instalacji odgromowej oraz wykonanie modernizacji instalacji centralnego ogrzewania. Poniesione koszty: 2 014 809,16 zł. ➤ Modernizacja i adaptacja Centrum Kształcenia Praktycznego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Tomaszowie Mazowieckim - zadanie wieloletnie zakończone w 2021 roku. Realizacja zadania w systemie zaprojektuj i wybuduj. Podpisanie umowy z Wykonawcą w dniu 03.09.2018 r. na roboty budowlane. Zakres zadania obejmował m.in.: przebudowę budynku H w zakresie termomodernizacji ścian zewnętrznych, obudowy dachu, wymiany ślusarki okiennej i drzwiowej; przebudowę budynku E+F w zakresie wykonania konstrukcji żelbetowych, posadzek, robót wykończeniowych wewnętrznych, termomodernizacji ścian zewnętrznych, termomodernizacji dachu, wymiany świetlików, stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji wentylacji, c.o., wod.-kan., elektrycznej. ➤ Termomodernizacja dachu II Liceum Ogólnokształcącego w Tomaszowie Mazowieckim - zrealizowano w 2021 roku. Zakres zadania: ocieplenie dachu, położenie papy, wykonanie nowej izolacji i orywnowania. Poniesione koszty: 352 810,08 zł. ➤ Termomodernizacja budynku Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego przy ulicy Niskiej 14 w Tomaszowie Mazowieckim - w wyniku przeprowadzanych robót została wykonana

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>kompleksowa termomodernizacja budynku, w zakres której wchodziły: wymiana stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej, docieplenie ścian fundamentowych, docieplenie ścian zewnętrznych wraz z ościeżami okien i drzwi zewnętrznych budynku, wymiana obróbek blacharskich i orynnowania, wykonanie przebudowy instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie przebudowy instalacji ciepłej wody użytkowej wraz z jej cyrkulacją. Zakres robót remontowych obejmował również przebudowę pozostałych instalacji sanitarnych i przystosowanie obiektu do wymogów bezpieczeństwa przeciwpożarowego, tj.: wykonanie przebudowy instalacji zimnej wody użytkowej, wykonanie przebudowy instalacji kanalizacji sanitarnej, wykonanie przebudowy instalacji hydrantowej wewnętrznej, wykonanie montażu klap oddymiania klatek schodowych wraz z wydzieleniem stref pożarowych w budynku, wykonanie instalacji elektrycznej oświetlenia ewakuacyjnego, wykonanie instalacji elektrycznej systemu sygnalizacji pożaru, wykonanie instalacji elektrycznej systemu oddymiania klatek schodowych. Realizacja zadania zakończyła się w dniu 28.12.2021 roku. Poniesione koszty: 3 501 073,40 zł brutto.</p> <p>PODMIOT REALIZUJĄCY: WFOŚiGW W ŁODZI + BENEFICJENCI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W ramach realizacji działań zmierzających do poprawy jakości powietrza na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, Miasto w dniu 23 lipca 2019 przystąpiło do porozumienia z Wojewódzkim Funduszem ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w zakresie realizacji Programu „Czyste Powietrze”. W dn. 30 marca 2021 roku zawarto Aneks Nr 1 do porozumienia z dnia 27 lipca 2019 roku na mocy którego ustalono zasady promocji Programu oraz realizacji Programu na terenie Gminy w procesie składania wniosków o podstawowy oraz wniosków o podwyższony poziom dofinansowania oraz rozliczania dotacji. Ponadto porozumienie ustaliło również zasady pokrywania kosztów ponoszonych przez Gminę przy wdrażaniu Programu. ➤ W ramach podpisanego porozumienia do zadań pracowników Wydziału Ochrony Środowiska i Klimatu należy przygotowywanie wniosków o dofinansowanie oraz rozliczenia dotacji wraz z Wnioskodawcami pod kątem spełnienia wymagań określonych w programie oraz podejmowanie działań doradczych mających na celu zidentyfikowanie budynków, których właściciele mogliby zostać potencjalnymi Wnioskodawcami Programu. W ramach tych działań pracownicy oddelegowani do realizacji Programu prowadzą także w każdym kwartale działania w terenie polegające na roznoszeniu broszur, ulotek oraz prowadzenia działań informacyjnych zachęcających mieszkańców do wymiany źródeł ogrzewania czy termomodernizacji budynków przedstawiając przy tym zasady dofinansowania, rozliczenia i warunki udziału w Programie. Zakres czynności realizowanych przez pracowników urzędu obejmuje wszelkie czynności związane z obsługą Wniosków, realizacji dotacji i jej rozliczenie, co czyni je obsługą kompleksową dla mieszkańców.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Program „Czyste Powietrze” obejmują zarówno wymianę źródeł ciepła, a także termo-modernizację budynków oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, co powoduje ograniczenie ubytków ciepła, mniejszą ilość spalanej paliwa, a co za tym idzie zmniejszenie emisji substancji szkodliwych dla środowiska. ➤ Według danych przekazanych przez WFOŚiGW w Łodzi, statystyka realizacji programu na terenie miasta przedstawia się następująco: w roku 2020 było to 110 wniosków, co przełożyło się, przy maksymalnym wykorzystaniu dotacji przez beneficjentów, na kwotę 1 259 116,65 zł przyznanej dotacji. W 2021 złożono 215 wniosków co przełożyło się, przy maksymalnym wykorzystaniu dotacji przez beneficjentów, na kwotę 2 513 205,20 zł przyznanej dotacji. W 2022 roku Punkt Konsultacyjny zrealizował 163 wnioski o dofinansowanie. Od początku trwania programu, do chwili obecnej (czerwiec 2023 r.) w ramach prowadzonego punktu złożono 518 wniosków o dofinansowanie. Dotychczas Wnioskodawcy złożyli wnioski na kwotę 6 829 722,42 zł przy uwzględnieniu maksymalnego poziomu dofinansowania. ➤ Program „Czyste Powietrze” cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem mieszkańców Miasta, także z powodu na kompleksowość obsługi. Ze statystyk WFOŚiGW wynika, iż Miasto zajmuje 3 miejsce pod względem złożonych i obsłużonych wniosków w województwie łódzkim. Podjęcie decyzji o przystąpieniu do programu i stworzenie Punktu Konsultacyjnego pozwoliło na znaczne zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: NFOŚiGW W WARSZAWIE + BENEFICJENCI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 (III oraz IV nabór) w ramach Programu Priorytetowego „Mój Prąd” Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie udzielił pomocy finansowej (dotacji) w łącznej wysokości 660 000,00 zł beneficjentom z obszaru miasta Tomaszowa Mazowieckiego na realizację zadań z zakresu budowy przydomowych (prosumenckich) instalacji fotowoltaicznych. Wsparcia udzielono łącznie dla 181 mikroinstalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 1 038 kW. Całkowity koszt realizacji przydomowych instalacji fotowoltaicznych w ramach programu „Mój Prąd” na terenie miasta wyniósł 4 482 352,30 zł (III i IV nabór).
4.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury gazowniczej	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: POLSKA SPÓŁKA GAZOWNICTWA SP. Z O.O.</u></p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja sieci gazowej, ul.: Mazowiecka/Strzelecka i św. Antoniego/Sikorskiego; ➤ rozbudowa sieci gazowej, ul.: Berka Joselewicza, Brzozowa, Cezarego, Chopina, Ciasna, Dąbrowska, Długa, Edwarda, Główna, Hallera, Helska, Jerozolimska, Kanonierów, Kołłątaja, Konstytucji 3-go Maja, Koszykowa, Krzywa, Lipowa, Mickiewicza, Nadrzeczna, Piastowska, Pomorska, Polna, Rolna, Ruda, Skłodowskiej Curie, Sosnowa, Szczęśliwa, Tkacka, Ugaj, Ujezdźka, Wrzosowa, Wschodnia, Żeromskiego. ➤ liczba wybudowanych przyłączy gazowych: 200 szt.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja sieci gazowej, ul.: Mazowiecka; ➤ rozbudowa sieci gazowej, ul.: Aliny, Andrzeja, Anny, Barbary, Bartłomieja, Bema, Białobrzaska, Bogumiła, Celiny, Cezarego, Chrobrego, Czarna, Damazego, Danuty, Dąbrowska, Długa, Drewniana, Elżbiety, Flory, Główna, Jadwigi, Jagodowa, Joanny, Jolanty, Katarzyny, Klonowa, Konopnickiej, Konwaliowa, Krawiecka, Kręta, Sosnowa, Kwarцова, Lecha, Lucyny, Ludwikowska, Łukasza, Łucji, Macieja, Na Skarpie, Niemcewicz, Odkrywkowa, Olgi, Piaskowa, Piotra, Robotnicza, Północna, Romana, Ruda, Sabiny, Szewska, Szklarska, Szymanówek, Twarda, Waclawa, Warszawska, Wolna, Wspólna, Wysoka, Zielona, Żwirowa oraz odcinek w obrębie dz. 760 obr.21; 394/1 obr. 20; ➤ liczba wybudowanych przyłączy gazowych: 300 szt.
5.	Rozbudowa i modernizacja systemu ciepłowniczego	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGC W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Na koniec grudnia 2020 roku ilość odbiorców ciepła to 233 podmioty. Moc zamówiona na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniosła 65,450 MW. ➤ Na koniec grudnia 2021 roku ilość odbiorców ciepła to 237 podmiotów. Moc zamówiona na dzień 31 grudnia 2021 roku wyniosła 65,693 MW. ➤ Na dzień 31 grudnia 2022 roku ilość odbiorców to 236 podmiotów, którzy zamówili moc w wysokości 62,840 MW. Należy zauważyć, że po znacznych podwyżkach cen ciepła w trakcie 2022 r. odbiorcy w poszukiwaniu oszczędności obniżali znacząco moce zamówione. ➤ W 2021 r. w Ciepłowni Rejonowej wyprodukowano 463 040 GJ ciepła. ➤ W 2022 r. w Ciepłowni Rejonowej wyprodukowano 417 243 GJ ciepła. ➤ Całość nakładów poniesionych na inwestycje w 2021 roku zamknęła się kwotą 7.210 tys. zł. Z tego na sieć i przyłącza wydatkowano 244 tys. zł., na zakup węzłów cieplnych wydatkowano 50 tys. zł. Najistotniejsze wykonane zadania w tym okresie to przede wszystkim: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykonanie przyłączy ciepłowniczych do budynków wielorodzinnych przy ulicy Borek 22/24 i Borek 22/24A w ramach programu „Mieszkanie +” realizowanego przez TTBS Sp. z o.o. - wartość nakładów poniesionych 54 tys. zł, ➤ zakup dwóch węzłów ciepłowniczych dla wyżej wymienionych obiektów - wartość nakładów poniesionych 50 tys. zł, ➤ likwidacja węzła grupowego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” i podłączenie do sieci wysokoparametrowej 6 budynków wielorodzinnych - wartość nakładów poniesionych 150 tys. zł, ➤ wykonanie przyłącza ciepłowniczego do budynku na działalność gospodarczą przy ulicy Mościckiego 19A - wartość nakładów poniesionych 21 tys. zł, ➤ wykonanie przyłącza ciepłowniczego do budynku mieszkalnego przy ulicy Piłsudskiego 17/19 (zasoby TTBS) - wartość nakładów poniesionych 15 tys. zł.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Całość nakładów poniesionych na inwestycje w infrastrukturę ciepłowniczą w 2022 roku zamknęła się kwotą 102 tys. zł. Najistotniejszym w tym okresie było wykonanie dwóch przyłączy ciepłowniczych: <ul style="list-style-type: none"> ➤ do budynków wielorodzinnych budowanych przez lokalnego dewelopera firmę EZBUD przy ulicy Rolnej 6/8 - wartość zadania 42 tys. zł. ➤ do budynku wielorodzinnego przy ulicy Murarskiej 2/4 - wartość zadania 60 tys. zł. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA „PRZODOWNIK”</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku zrealizowano zadanie pod nazwą „Likwidacja węzła grupowego zasilającego budynki mieszkalne na Osiedlu Hubala II oraz wykonanie indywidualnych dwufunkcyjnych węzłów wymiennikowych”, które polegało na likwidacji grupowego węzła i wybudowaniu indywidualnych dwufunkcyjnych węzłów ciepłych dla potrzeb centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej w 6 budynkach mieszkalnych należących do zasobów Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” w następujących lokalizacjach w Osiedlu Hubala II w Tomaszowie Mazowieckim: blok nr 65 przy ul. Wandy Panfil 22; blok nr 66 przy ul. Wandy Panfil 20; blok nr 67 przy ul. Wandy Panfil 18; blok nr 76 przy ul. Granicznej 27/29; blok nr 77 przy ul. Granicznej 23; blok nr 78 przy ul. Granicznej 21. Koszt zadania: 763 076,00 zł. ➤ W 2021 roku zrealizowano budowę odcinka osiedlowej sieci ciepłowniczej w technologii rur preizolowanych w systemie ZPU Jońca Sp. z o. o. wraz z systemem alarmowym typu Nordic w rejonie ulicy Zawadzkiej i Milenijnej w Tomaszowie Mazowieckim o średnicy DN 250 i długości 138,85 m i włączono go do istniejącej w tym rejonie preizolowanej sieci ciepłowniczej. Koszt realizacji zadania wyniósł 343 357,15 zł.
6.	Modernizacja, przebudowa i remonty nawierzchni dróg	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Modernizacja chodnika na ulicy Koplina – etap II – 60 000,00 zł. ➤ Budowa ulic w osiedlu „Wierzbowa” - 1.521.504,90 zł. ➤ Przebudowa ulicy Sasankowej - 321.738,08 zł.
7.	Budowa i remonty chodników	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przebudowa kładki na ulicy Czystej - 279.392,66 zł. ➤ Rozbudowa ulicy Rudej - 499.134,61 zł. ➤ Przebudowa ulic w osiedlu Kanonierów - 486.131,86 zł. ➤ Utwardzenie ulic i chodników na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego - 396.938,12 zł. <p>W ramach zadania wykonano nawierzchnię z płyt żelbetonowych typu YOMB w ul.: Katarzyny i Na Skarpie oraz w odgałęzieniu ulicy Ludwikowskiej. Wykonany został chodnik z kostki brukowej, ułożono obrzeże betonowe, wykonano prace rozbiórkowe, ziemne i porządkowe.</p>
8.	Budowa infrastruktury rowerowej (w tym dróg rowerowych)	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykonanie nawierzchni z płyt betonowych w ulicy Peryferyjnej - 60.000,00 zł. ➤ Budowa drogi wraz z pełnym uzbrojeniem na terenie byłych Zakładów Włókien Chemicznych WISTOM - 2.731.388,06 zł.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa ulicy Borek wraz z przebudową ulicy Krzywej - 570.014,45 zł. ➤ Budowa ulic w osiedlu Mickiewicza - 552.105,18 zł. <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Modernizacja chodnika na ulicy Koplina – etap III – 88.000,00 zł. ➤ Budowa czterech sięgaczy przy ul. Majowej 47-71 oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Niskiej 33a i 43 –452.345,84 zł. ➤ Przebudowa kładki na ulicy Nadrzecznej – 1.025.460,51 zł. ➤ Modernizacja dróg wraz z nowymi miejscami postojowymi – ul. Akacyjowa, Topolowa i Zagajnikowa – 333.178,00 zł. ➤ Utwardzenie ulic i chodników na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego – 205.815,48 zł - środki przeznaczono na utwardzenie ulic i chodników płytami typu Yomb. Ponadto środki zostały wydatkowane na wykonanie warstwy konstrukcyjnej z kruszywa z recyklingu wraz z robotami towarzyszącymi w ulicy Krętej oraz wykonanie utwardzenia drogi gruntowej ulicy Leśnej płytami betonowymi wielootworowymi typu Yomb. ➤ Wykonanie chodników w ul. Starowiejskiej i Ludowej - 337.117,15 zł. ➤ Projekt i budowa ulic w osiedlu Ludwików – Etap II - 1.180.690,13 zł. ➤ Modernizacja ulicy Włókienniczej - 141.450,00 zł. ➤ Budowa ulic w osiedlu Mickiewicza - 2.409.502,98 zł. ➤ Utwardzenie ul. Smardzewickiej - 729.642,42 zł. ➤ Przebudowa ulicy Leona Witolda May’a - 2.512.967,37 zł. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZARZĄD DRÓG WOJEWÓDZKICH W ŁÓDZI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W raportowanych latach zakończono realizację rozbudowy drogi wojewódzkiej Nr 713 na odcinku przejścia przez Tomaszów Mazowiecki - II Etap. Wartość inwestycji wyniosła 30 153 252 zł, z czego 29 002 325 zł pochodziło z Rządowego Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego (RFIL). Zakres robót budowlanych obejmował m.in.: rozbudowę drogi wojewódzkiej, rozbudowę skrzyżowań, w tym budowę 3 rond, przebudowę przejazdu kolejowego, budowę chodników, rozbiórkę i budowę zjazdów, budowę zatok autobusowych, rozbiórkę i budowę przepustów, budowę kanalizacji deszczowej, budowę oświetlenia drogowego, przebudowę sieci elektroenergetycznych, sieci teletechnicznej, przebudowę sieci wodociągowych. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZARZĄD DRÓG POWIATOWYCH W TOMASZOWIE MAZ.</u></p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowa drogi powiatowej nr 4339E wraz z przebudową obiektu mostowego na rzece Czarna Bielina w ciągu ul. Spalskiej - 2 193 774,19 zł. ➤ Rozbudowa ulicy Zawadzkiej nr 4338E wraz z budową ronda na skrzyżowaniu ulicy Zawadzka i Elizy Orzeszkowej - 8 384 964,00 zł.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa chodnika w ciągu DP 4327E na odc. ul. Starowiejska - ul. Pod Grotami - 208 519,96 zł. ➤ Budowa kanalizacji deszczowej w ciągu drogi powiatowej nr 4333E - ul. Dąbrowska na odc. od ul. Legionów do ul. Bema - 1 259 757,05 zł. ➤ Przebudowa drogi powiatowej nr 4335E - ul. Dzieci Polskich - 384 000,00 zł. ➤ Przebudowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 4337E ul. Konstytucji 3-go Maja na odcinku od Warszawskiej do Radosnej - 199 631,26 zł. ➤ Przebudowa kładki dla pieszych w ciągu drogi pow. nr 4346E - ul. Zacisze - 829 531,31 zł. ➤ Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej Nr 4341E ul. Szczęśliwa od ul. Popiełuszki do ul. Spalskiej - 79 324,51 zł <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Modernizacja ciągów pieszych w ciągach dróg powiatowych w Tomaszowie Mazowieckim - część 1 obejmująca ul.: Spalska - 1,03 km, Dworcowa - 0,66 km, Konstytucji 3-go Maja - 0,41 km, Nowowiejska - 0,75 km; część 2 obejmująca ul.: Św. Antoniego - 0,59 km, Zacisze - 0,57 km, Akacyjowa - 0,15 km, Dzieci Polskich - 0,68 km - 7 276 120,09 zł. ➤ Przebudowa chodnika w ciągu DP 4338E - ul. Główna - 29 520,00 zł. ➤ Przebudowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 4338E ul. Zawadzka na odcinku od ul. Mostowej do ul. E. Orzeszkowej - 269 360,00 zł. ➤ Rozbudowa drogi powiatowej nr 4334E, ul. Wiejska - 6 882 689,84 zł. ➤ Budowa zatoki postojowej w ciągu DP 4346E, ul. Zacisze - 498 579,89 zł.
9.	Zakup nisko/zeroemisyjnego taboru	Niezrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 nie realizowano zakupów niskoemisyjnego taboru. ➤ Posiadany stan inwentarzowy taboru autobusowego w swoich parametrach techniczno-eksploatacyjnych jest przystosowany do obsługi regularnej komunikacji miejskiej. Wg stanu na dzień 31.12.2022 roku spółka dysponowała 37 autobusami do przewozów pasażerskich, z czego 25 autobusów stanowiły autobusy niskoemisyjne (hybrydowe). ➤ Średni wiek taboru obsługującego transport zbiorowy w Tomaszowie Mazowieckim wynosił na dzień 31.12.2022 roku - 10,7 lat.
10.	Modernizacja przemysłowych źródeł ciepła	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGC W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykonano remont kapitalny odzūżlacza przy kotłach WR-10 nr 1, 2, 5. ➤ Przeprowadzono badanie energetyczne pomp wraz z pomiarami. ➤ Przeprowadzono remont kapitalny rusztu kotła WR-10 nr 5.
11.	Modernizacja systemów do redukcji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykonano przegląd układów AKPiA, elektrycznych i systemu sterowania kotłów WR-10 nr 1, 2, 3, 4 i 5 oraz części ogólnej. ➤ Wykonano czyszczenie po stronie spalin kotłów WR-10 nr 1, 2, 3 i 4. ➤ Przeprowadzono remont zasobnika węgla (przegroda) przy kotle WR-10 nr 1.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przeprowadzono modernizację ścian bocznych w części przedniej rusztu kotła WR-10 nr 5 do montażu dodatkowego podajnika paliwa umożliwiającego spalanie biomasy na pokładzie rusztowym wraz z montażem zasowy łukowej biomasy z napędem i części gaśniczej. ➤ Przeprowadzono remont zasobnika węgla (przegroda) przy kotle WR-10 nr 5. ➤ Wykonano demontaż wykładziny bazaltowej na ścianach bocznych zasobnika kotła WR-10 nr 5, oraz montaż płytek klinkierowych na zaprawie polimerobetonowej. <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykonano czyszczenie po stronie spalin kotłów WR-10 nr 1, 2, 3 i 5. ➤ Wykonano remont kapitalny wstęgi odpylania przy kotle WR-10 nr 1, 2 i 3 oraz rozpoczęto remonty bieżące pozostałych wstęg oraz odzūżlaczy. ➤ Wykonano przegląd układów AKPiA, elektrycznych i systemu sterowani kotłów od nr 1 do nr 5 oraz części ogólnej.
12.	Konservacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego	Zrealizowane/ W trakcie realizacji	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Na usługi w zakresie konserwacji oraz obsługi sieci i urządzeń oświetlenia ulicznego na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w 2021 r. wydatkowano kwotę 475 182,61 zł, natomiast w 2022 r. kwotę 470 478,00 zł. W ramach umowy ryczałtowej z wykonawcą prowadzone były prace polegające na zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania oświetlenia 6 640 szt. opraw sodowych. ➤ W dniu 18 listopada 2021 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała wstępną promesę na dofinansowanie zadania pn.: „Wymiana oświetlenia ulicznego ze sterowaniem logicznym wraz z skablowaniem sieci wysokiego i średniego napięcia” w ramach Programu Inwestycji Strategicznych „Polski Ład”. Wartość dofinansowania wynosi 18 900 000,00 zł, a całość inwestycji oszacowana została na 21 000 000,00 zł. W 2022 r. na zadanie wydatkowano kwotę 138 375,00 zł. W ramach zadania została opracowana koncepcja programu funkcjonalno-użytkowego dla skablowania sieci wysokiego napięcia w Tomaszowie Mazowieckim. Poniesione zostały również wydatki na pełnienie funkcji doradcy technicznego w trakcie przygotowywania i udzielania zamówienia publicznego na część I modernizacji oraz nadzoru inwestorskiego nad wykonywaną inwestycją oraz na pełnienie nadzoru inwestorskiego nad realizacją zadania w branży elektrycznej.
13.	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 7 kontroli podmiotów w zakresie ochrony jakości powietrza (6 z przeprowadzonych kontroli wykazało naruszenia).
14.	Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wydawania pozwoleń na emisję gazów i pyłów	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykaz pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza wydanych w latach 2021-2022 przez Starostę obowiązujących na terenie Tomaszowa Mazowieckiego przedstawiono poniżej.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania			
			Nazwa prowadzącego instalacje	Adres zakładu, na terenie którego prowadzona jest instalacja	Sygnatura i data wydania pozwolenia	Ważność pozwolenia
			Sicher Bautechnik Sp. z o.o.	ul. Milenijna 12/14, 97-200 Tomaszów Maz.	ZRO.6224.6.2021 15.04.2021	14.04.2031
			FRITO LAY Sp. z o.o.	ul. Włókiennicza 12/18, 97-200 Tomaszów Maz.	ZRO.6224.7.2021 05.11.2021	04.11.2031
			MEGATECH INDUSTRIES Tomaszów Sp. z o.o.	ul. Piaskowa 120, 97-200 Tomaszów Maz.	ZRO.6224.7.2020 22.03.2021	21.03.2031
			Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów Sp. z o.o.	ul. Sucha 6, 97-200 Tomaszów Maz.	ZRO.6224.14.2021 02.03.2022	01.03.2032
15.	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie spalania odpadów	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STRAŻ MIEJSKA W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku przeprowadzono 74 kontroli palenisk, z czego 9 zakończyło się mandatem, 7 pouczeniem oraz skierowano 2 wnioski o ukaranie do sądu. Pobrano 1 próbkę z paleniska. ➤ W 2022 roku przeprowadzono 125 kontroli palenisk. W 10 przypadkach przekształcania termicznego niedozwolonych substancji nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego oraz pobrano 2 próbki z palenisk. Jedna z próbek potwierdziła spalanie zakazanych substancji w związku z tym został skierowany wniosek do Sądu. 			
16.	Uwzględnianie w MPZP zapisów dotyczących stosowania ekologicznego ogrzewania w tym OZE	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <p>W raportowanych latach uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – uchwałą nr LX/468/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dn. 7 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim. Uchwalony MPZP ustala zaopatrzenie w ciepło z sieci ciepłowniczej lub z indywidualnych źródeł ciepła działających w oparciu o: a) energię elektryczną, b) gaz, c) olej opałowy, d) niskoemisyjne źródła ciepła posiadające certyfikaty w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego, e) urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii: urządzenia inne niż wolnostojące, wolnostojące urządzenia fotowoltaiczne o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1 000 kW zlokalizowane na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytkach, urządzenia wykorzystujące energię wiatru o mocy nie większej niż moc mikroinstalacji, o której mowa w przepisach odrębnych z zakresu odnawialnych źródeł energii, pozostałe urządzenia o mocy zainstalowanej nie większej niż 500 kW.</p>			

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
17.	Promocja niskoemisyjnych środków transportu (np. elektromobilności)	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. w zakresie ochrony powietrza przeprowadzona została akcja informacyjno-edukacyjna skierowana do mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Pracownicy Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Klimatu rozdystrybuowali do mieszkańcom miasta 1 200 szt. materiałów informacyjnych, w których zawarte były treści dotyczące szkodliwości smogu, możliwości skorzystania z programu „Czyste Powietrze”, obowiązku złożenia deklaracji do CEEB, a także prawidłowego rozpalania w piecu. Bezpośrednie chodzenie „od domu, do domu” pozwoliło pracownikom gminy przeprowadzić wiele rozmów z mieszkańcami dotyczących ochrony powietrza, czy też warunków uzyskania dotacji. W dn. 24 września w godzinach 13-18 na placu Tadeusza Kościuszki przedstawiciele Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi wspólnie z przedstawicielami Urzędu Miasta zorganizowali wydarzenie promujące Program „Czyste Powietrze”, w ramach którego na placu stanęło stoisko w postaci pokoju zadań TASK ROOM. W specjalnie przygotowanym kontenerze zostały przeprowadzone około 20 minutowe rozgrywki dla uczestników gry (grupy 2-5 osobowe), gry poświęconej różnym zadaniom z zakresu ochrony środowiska. Ponadto, w namiotach promocyjnych pracownicy Funduszu wspólnie z pracownikami Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Klimatu udzielali informacji mieszkańcom miasta na temat szczegółów Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz przyjmowali wspólnie z pracownikami punktu konsultacyjnego przy Urzędzie Miasta wnioski do Programu, którego celem jest poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych.
18.	Promocja niskoemisyjnych paliw, źródeł grzewczych, OZE oraz działań termomodernizacyjnych	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 r. w zakresie ochrony powietrza przeprowadzona została akcja informacyjno-edukacyjna skierowana do mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Pracownicy Wydziału Rozwoju, Inwestycji i Klimatu rozdystrybuowali 2 000 sztuk materiałów informacyjnych, w których zawarte były treści dotyczące szkodliwości smogu, możliwości skorzystania z programu „Czyste Powietrze”, obowiązku złożenia deklaracji do CEEB, a także prawidłowego rozpalania w piecu. Bezpośrednie chodzenie „od domu, do domu” pozwoliło pracownikom gminy przeprowadzić wiele rozmów z mieszkańcami dotyczących ochrony powietrza, czy też warunków uzyskania dotacji. W ramach Dni Tomaszowa funkcjonował punkt, gdzie pracownicy Urzędu Miasta przybliżali możliwości skorzystania z programu, a także zachęcali do wymiany nieekologicznych źródeł ciepła. W ramach promocji programu „Czyste Powietrze”, podczas spotkań Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, mieszkańcy mieli możliwość zasięgnięcia informacji dotyczących programu.
19.	Edukacja mieszkańców nt. szkodliwości spalania odpadów	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ W związku z realizacją zapisów „Strategii Rozwoju Elektromobilności dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego” Prezydent Miasta w dniu 28 listopada 2022 roku powołał Zespół do spraw Elektromobilności. Do zadań Zespołu należy:

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przygotowanie planu rozmieszczenia na terenie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego ogólnodostępnych stacji szybkiego ładowania pojazdów elektrycznych. ➤ Opracowanie planu zakupów pojazdów elektrycznych na potrzeby administracji Urzędu Miasta, jednostek organizacyjnych i spółek miejskich. ➤ Stworzenie systemu bonifikat w opłatach miejscowych dla posiadaczy pojazdów elektrycznych. ➤ Wykonanie innych czynności niezbędnych do wdrożenia „Strategii Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego”. <p>„HUMAN SMART CITIES – INTELIGENTNE MIASTO WSPÓŁTWORZONE PRZEZ MIESZKAŃCÓW”</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Termin realizacji zadania: 1 kwietnia 2019 roku - 31 grudnia 2022 roku. ➤ Wartość projektu ogółem: 1 127 693,13 zł. ➤ Dofinansowanie: 936 277,30 zł. ➤ Celem głównym projektu było opracowanie planu rozwoju rozwiązań Smart City, które przyczynią się do redukcji problemu głównego, tj. braku innowacyjnego systemu zarządzania infrastrukturą miejską i niskiego poziomu partycypacji społecznej w zakresie rozwiązywania głównych wyzwań społecznych, gospodarczych i ekologicznych. ➤ W ramach projektu realizowane były cztery cele szczegółowe: 1. w zakresie ruchu drogowego - zmniejszenie i poprawa bezpieczeństwa ruchu samochodowego w mieście oraz zapewnienie dostępności miejsc parkingowych. 2. w zakresie bezpieczeństwa - zapewnienie obywatelom i służbom miejskim dostępu do informacji o zagrożeniach w zakresie sytuacji drogowej oraz zagrożeniach powodowanych przez czynnik ludzki. 3. w zakresie zdrowia i ochrony środowiska - zapewnienie obywatelom informacji. 4. w zakresie włączenia mieszkańców w podejmowanie decyzji (co-governance) - wdrożenia platformy crowdsourcingowej. ➤ Wybrane zadania objęte projektem: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowanie „Planu rozwoju rozwiązań Smart City w Tomaszowie Mazowieckim” jako spójnej strategii inteligentnego rozwoju wraz z Planem działań dotyczących planu wdrożeń strategii HSC. ➤ Wykonanie analizy możliwości wdrożenia, opracowanie Studium Wykonania Inwestycji (SWI), opracowanie dokumentacji technicznej oraz wdrożenie „Systemu monitorowania ruchu na 5 głównych arteriach miejskich”. ➤ Opracowanie modułu aplikacji do prezentacji aktualnych danych o natężeniu ruchu, które będą korelowane z poziomem zanieczyszczenia powietrza (PM2,5, PM10, gazy szkodliwe) i hałasu oraz prezentowane w module na urządzenia mobilne i na stronach www. ➤ Pilotażowe wdrożenie „Systemu monitorowania mobilnej wagi pojazdów ciężarowych”. ➤ Pilotażowe uruchomienie aplikacji udostępniającej Straży Miejskiej i mieszkańcom dane z zainstalowanych przez Miasto sieci czujników pomiaru zanieczyszczenia powietrza.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowanie koncepcji i Studium Wykonalności Inwestycji oraz dokumentacji technicznej dla inteligentnego monitoringu miejskiego, opartego o zaawansowane moduły analityczne oraz pozwalającego na wykrywanie skatalogowanych zagrożeń. ➤ Spotkania oraz działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców miasta.
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE HAŁASEM			
20.	Modernizacja, przebudowa i remonty nawierzchni dróg	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opisano w ramach OBSZARU INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA (zadania nr 6-8).
21.	Budowa infrastruktury rowerowej	Zrealizowane	
22.	Budowa i remonty chodników	Zrealizowane	
23.	Organizacja i rozwój publicznego transportu zbiorowego	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: MZK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zarząd Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Tomaszowie Mazowiecki kładzie szczególny nacisk na realizację projektów i zadań dążących do podnoszenia standardów usług przewozowych zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami pasażerów, tworząc tym samym atrakcyjną alternatywę dla podróżujących indywidualnymi środkami transportu. Priorytetem dla Spółki jest wykonywanie podstawowej działalności w zakresie realizacji zadań gminy na najwyższym poziomie, a także ciągłe poszerzanie oferty usług dla mieszkańców miasta i przedsiębiorców. ➤ Dokonane w latach ubiegłych inwestycje (zakup 25 niskoemisyjnych, hybrydowych autobusów oraz Systemu Informacji Pasażerskiej), rewolucyjna zmiana rozkładu jazdy (zmiana układu komunikacyjnego, zmiana rytmiczności, cykliczności kursów) oraz strategiczna decyzja władz samorządowych dotycząca wprowadzenia bezpłatnej komunikacji miejskiej przyniosły wymierne rezultaty, co potwierdzają badania popytu na usługi komunikacji miejskiej. ➤ Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. w 2022 r. kolejny raz z rządu został doceniony przez Kapitułę Konkursu poprzez umieszczenie na liście TOP 10 w Ogólnopolskim Rankingu Przedsiębiorstw Komunikacji Miejskiej. ➤ Spółka świadczy usługę publiczną z zakresu transportu zbiorowego na podstawie Umowy wykonawczej Nr WDG 272.1.3.2013 z dnia 31.12.2013 roku z późn. zm. Na jej podstawie Spółka obsługuje miasto Tomaszów Mazowiecki oraz Gminy: Tomaszów Mazowiecki, Wolbórz, Ujazd, Lubochnię oraz Inowłódz.

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania																																							
			<p>➤ Podstawowe dane dotyczące działalności Spółki w zakresie świadczonych usług transportu zbiorowego za lata 2021-2022 przedstawiono poniżej.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Parametr</th> <th colspan="3">Wartość</th> </tr> <tr> <th>2020 r.</th> <th>2021 r.</th> <th>2022 r.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Liczba linii</td> <td>21</td> <td>21</td> <td>21</td> </tr> <tr> <td>Długość linii [km]</td> <td>411</td> <td>399</td> <td>399</td> </tr> <tr> <td>Liczba kursów</td> <td>168 349</td> <td>155 868</td> <td>151 058</td> </tr> <tr> <td>Liczba obsługiwanych przystanków</td> <td>470</td> <td>450</td> <td>452</td> </tr> <tr> <td>Liczba przejechanych wozokilometrów</td> <td>1 734 960</td> <td>1 558 513</td> <td>1 503 718</td> </tr> <tr> <td>Liczba przewiezionych pasażerów</td> <td>2 930 000</td> <td>2 491 210</td> <td>2 663 420</td> </tr> <tr> <td>Liczba autobusów</td> <td>37</td> <td>37</td> <td>37</td> </tr> <tr> <td>w tym: autobusów niskoemisyjnych</td> <td>25</td> <td>25</td> <td>25</td> </tr> </tbody> </table>	Parametr	Wartość			2020 r.	2021 r.	2022 r.	Liczba linii	21	21	21	Długość linii [km]	411	399	399	Liczba kursów	168 349	155 868	151 058	Liczba obsługiwanych przystanków	470	450	452	Liczba przejechanych wozokilometrów	1 734 960	1 558 513	1 503 718	Liczba przewiezionych pasażerów	2 930 000	2 491 210	2 663 420	Liczba autobusów	37	37	37	w tym: autobusów niskoemisyjnych	25	25	25
Parametr	Wartość																																									
	2020 r.	2021 r.	2022 r.																																							
Liczba linii	21	21	21																																							
Długość linii [km]	411	399	399																																							
Liczba kursów	168 349	155 868	151 058																																							
Liczba obsługiwanych przystanków	470	450	452																																							
Liczba przejechanych wozokilometrów	1 734 960	1 558 513	1 503 718																																							
Liczba przewiezionych pasażerów	2 930 000	2 491 210	2 663 420																																							
Liczba autobusów	37	37	37																																							
w tym: autobusów niskoemisyjnych	25	25	25																																							
24.	Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</p> <p>➤ W latach 2021-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 5 kontroli podmiotów w zakresie emisji hałasu do środowiska (2 z przeprowadzonych kontroli wykazały naruszenia).</p>																																							
25.	Prowadzenie pomiarów natężenia ruchu	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GDDKiA, ZDW W ŁODZI</p> <p>Najistotniejszy wpływ na emisję hałasu drogowego wywiera natężenie ruchu pojazdów samochodowych. Na terenie kraju co 5 lat przeprowadzany jest Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR przeprowadzony został w latach 2020-2021. Głównym celem GPR jest uzyskanie, na podstawie wykonanych bezpośrednich pomiarów, zasadniczych parametrów i charakterystyk ruchu dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Na podstawie wyników GPR dla odcinków dróg o największym natężeniu ruchu (tj. powyżej 3 mln/rok [8 200/dobę]) sporządzane są mapy akustyczne obrazujące m.in. natężenie emisji hałasu do środowiska. Wyniki przeprowadzonego GPR 2020-2021 na terenie Tomaszowa Mazowieckiego przedstawiają się następująco (poj./dobę):</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ DROGA S8 - ODC. W. TOMASZÓW MAZ. PŁD. - W. TOMASZÓW MAZ. CENTRUM - 22 262, ➤ DROGA S8 - ODC. W. TOMASZÓW MAZ. CENTRUM - W. TOMASZÓW MAZ. PŁN. - 22 384, ➤ DK48 - ODC. TOMASZÓW MAZ. /W. TOMASZÓW MAZ. (S8, DW713) - UL. WARSZAWSKA/ - 7 842, ➤ DK48 - ODC. TOMASZÓW MAZ. /UL. WARSZAWSKA (DW713) - UL. LUBOSZEWSKA/ - 6 881, ➤ DW713 - ODC. UJAZD /DW715/ - TOMASZÓW MAZ. /DK48/ - 7 869 ➤ DW713 - ODC. TOMASZÓW MAZ. /PRZEJŚCIE 1: UL. UJEZDZKA - PL. KOŚCIUSZKI/ - 15 635, ➤ DW713 - ODC. TOMASZÓW MAZ. /PRZEJŚCIE 2: PL. KOŚCIUSZKI - GR. MIASTA/ - 5 506. 																																							

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
26.	Sporządzanie map akustycznych	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GDDKiA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W kwietniu 2022 r. na zlecenie GDDKiA opracowana została „Strategiczna mapa hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim”. Mapowaniem akustycznym na terenie Tomaszowa Mazowieckiego objęta została droga S8. Zgodnie z opracowanymi mapami akustycznymi ww. droga na terenie miasta nie generuje przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZDW W ŁODZI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 r. na zlecenie ZDW w Łodzi opracowana została „Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim”. Mapowaniem akustycznym na terenie miasta objęta została DW nr 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /przejście 1: ul. Ujezdźka – pl. Kościuszki/. Zgodnie ze sporządzonymi mapami akustycznymi powierzchnia terenów zagrożonych hałasem od DW 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /ul. Ujezdźka – pl. Kościuszki/ dla wskaźnika L_{DWN} wynosi 0,417 km². Na terenach zagrożonych znajduje się 400 lokali mieszkalnych, które zamieszkuje 700 osób. Natomiast dla wskaźnika L_N powierzchnia terenów zagrożonych hałasem wynosi 0,266 km², na których znajduje się 200 lokali mieszkalnych zamieszkałych przez 300 os. Na wyznaczonych obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dla wskaźnika L_{DWN} znajduje się łącznie 56 budynków chronionych akustycznie, natomiast dla wskaźnika L_N – 48 budynków. <p><i>(WYJAŚNIENIE: wskaźnik L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku wyrażony w decybelach wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku; wskaźnik L_N - długookresowy średni poziom dźwięku wyrażony w decybelach wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku).</i></p>
27.	Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Działalność prowadzona w obiektach przemysłowych jest jednym z podstawowych źródeł uciążliwości akustycznej dla środowiska zewnętrznego. Jakkolwiek hałasy przemysłowe powodują uciążliwość w znacznie mniejszym wymiarze niż hałasy od środków komunikacji, to jednak one są główną przyczyną interwencji i skarg. Na podstawie działalności kontrolnej WIOŚ problem nadmiernej emisji hałasu do środowiska w bardzo dużym stopniu związany jest z niewłaściwie prowadzoną przez władze lokalne, polityką zagospodarowywania przestrzennego. W dalszym ciągu występują przypadki sytuowania w jednorodzinnej zabudowie mieszkaniowej np. zakładów ślusarskich, stolarskich, lakierniczych itp., będących w okresie eksploatacji powodem licznych problemów, zwłaszcza w aspekcie ochrony przed hałasem. ➤ W latach 2021-2022 Starosta Tomaszowski wydał 3 decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu obowiązujące na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego (decyzje takie wydawane są w sytuacji, gdy poza terenem zakładu w wyniku prowadzonej działalności przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku). Wykaz wydanych decyzji przedstawiono poniżej.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania								
			<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th data-bbox="1070 280 1713 347">Adres zakładu, na terenie którego prowadzona jest instalacja objęta decyzją</th> <th data-bbox="1713 280 2145 347">Sygnatura i data wydania decyzji</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="1070 347 1713 411" style="text-align: center;">Sklep Biedronka Nr 6063, Nowy Port 10/12, 97-200 Tomaszów Mazowiecki</td> <td data-bbox="1713 347 2145 411" style="text-align: center;">ZRO.6241.7.2020 z dnia 12.04.2021 r.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1070 411 1713 475" style="text-align: center;">Market DINO, ul. Ks. J. Popiełuszki 63, 97-200 Tomaszów Mazowiecki</td> <td data-bbox="1713 411 2145 475" style="text-align: center;">ZRO.6241.1.2022 z dnia 10.11.2022 r.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1070 475 1713 544" style="text-align: center;">Stacja paliw BP SATURN, ul. Warszawska 84, 97-200 Tomaszów Mazowiecki</td> <td data-bbox="1713 475 2145 544" style="text-align: center;">ZRO.6241.5.2020 z dnia 26.04.2021 r.</td> </tr> </tbody> </table>	Adres zakładu, na terenie którego prowadzona jest instalacja objęta decyzją	Sygnatura i data wydania decyzji	Sklep Biedronka Nr 6063, Nowy Port 10/12, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.7.2020 z dnia 12.04.2021 r.	Market DINO, ul. Ks. J. Popiełuszki 63, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.1.2022 z dnia 10.11.2022 r.	Stacja paliw BP SATURN, ul. Warszawska 84, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.5.2020 z dnia 26.04.2021 r.
Adres zakładu, na terenie którego prowadzona jest instalacja objęta decyzją	Sygnatura i data wydania decyzji										
Sklep Biedronka Nr 6063, Nowy Port 10/12, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.7.2020 z dnia 12.04.2021 r.										
Market DINO, ul. Ks. J. Popiełuszki 63, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.1.2022 z dnia 10.11.2022 r.										
Stacja paliw BP SATURN, ul. Warszawska 84, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.5.2020 z dnia 26.04.2021 r.										
28.	Opracowywanie MPZP uwzględniających ochronę akustyczną terenów	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</p> <p>W raportowanych latach uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – uchwałą nr LX/468/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dn. 7 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim. Uchwalony MPZP ustala następującą klasyfikację terenów w zakresie standardów dotyczących ochrony przed hałasem w rozumieniu przepisów odrębnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ tereny oznaczone symbolem MN – standardy jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; ➤ tereny oznaczone symbolem MN/U – standardy jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych; ➤ pozostałe tereny nie podlegają ochronie akustycznej. 								
OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM)											
29.	Modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: PGE DYSTRYBUCJA S.A.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zgodnie z informacją przekazaną przez PGE Dystrybucja S.A. stan infrastruktury elektroenergetycznej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego można określić jako dobry. Urządzenia poddawane są bieżącym oględzinom, po przeprowadzeniu których wykonywane są następnie wynikające z nich zalecenia w zakresie ich remontów/modernizacji bądź konserwacji w ramach prowadzonej działalności eksploatacyjnej przez PGE Dystrybucja S.A. Wszelkie uszkodzenia i awarie usuwane są na bieżąco po ich wystąpieniu. Na obszarze miasta nie ma problemów z dostarczaniem mocy i energii elektrycznej do istniejących obiektów. Linie wysokiego napięcia WN (110 kV), średniego napięcia SN (15 kV) i niskiego napięcia nN (0,4 kV) posiadają rezerwy w zakresie obciążalności prądowej. Istnieją również rezerwy w mocach transformatorów WN/SN oraz SN/nn. Jeżeli na danym obszarze występuje zwiększone zapotrzebowanie na moc i energię elektryczną, a obecne urządzenia nie pozwalają na jej dostarczenie, to sieć ta jest rozbudowywana i przebudowywana tak, aby jej zdolności dystrybucyjne były prawidłowe. Podsumowując zaspakajanie potrzeb energetycznych miasta 								

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>jest na właściwym poziomie, a jakość dostarczanej energii elektrycznej jest monitorowana na bieżąco. Istniejący system zasilania miasta Tomaszowa Mazowieckiego zaspokaja obecne oraz perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne obszaru.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Operator wskazuje, że w celu ograniczenia rozmiarów i czasów awarii sieci przeprowadza działania mające na celu wzmocnienie odporności sieci elektroenergetycznej na anomalie pogodowe oraz usprawnienie procesu lokalizacji i usunięcia awarii. Działaniami podejmowanymi przez operatora są w szczególności: wymiana linii napowietrznych („przewodów gołych”) na linie kablowe lub niepełnoizolowane w sieciach średniego napięcia oraz izolowanie w liniach niskiego napięcia, automatyzacja sieci średniego napięcia, zwiększanie możliwości rekonfiguracyjnych sieci średniego napięcia, budowa nowych i modernizacja istniejących stacji transformatorowych, wymiana awaryjnych kabli średniego napięcia w izolacji z polietylenu termoplastycznego na kable w izolacji z polietylenu usieciowanego oraz awaryjnych kabli niskiego napięcia, wdrożenie łączności trankingowej, modernizacje stacji oraz izolowanie elementów czynnych na stacjach słupowych średniego i wysokiego napięcia, przeprowadzanie cyklicznych wycinek drzew i krzewów wzdłuż i pod liniami elektroenergetycznymi.
30.	Monitorowanie oraz ocena poziomów pól elektromagnetycznych	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Od 2021 roku monitoring prowadzony jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. (zmianie uległa dotychczasowa sieć pomiarowa i metodyka prowadzenia pomiarów). Zakres prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego, w przedziale częstotliwości co najmniej od 80 MHz do 40 GHz. Obowiązujące poziomy dopuszczalne natężenia PEM wynoszą dla badanych częstotliwości 28 - 61 V/m. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego. ➤ Pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) prowadzone były na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w 2022 r. w 3 punktach pomiarowych. Wyniki przeprowadzonych pomiarów przedstawiają się następująco: <ul style="list-style-type: none"> ➤ punkt pomiarowy przy ul. Niskiej/Modrej – 0,9 V/m, ➤ punkt pomiarowy przy ul. Kolbe/Kombatantów – 3,6 V/m, ➤ punkt pomiarowy przy ul. Benniego – 1,9 V/m.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podsumowując zmierzone wartości PEM w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie miasta były na bardzo niskich poziomach (znacznie poniżej dopuszczalnej normy minimalnej wynoszącej 28 V/m).
31.	Kontrola instalacji emitujących PEM	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u> Zgłoszenia instalacji emitujących PEM w 2021 r. na terenie Tomaszowa Mazowieckiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba nowych zgłoszeń (instalacji) – brak, ➤ liczba aktualizacji zgłoszeń – 11, ➤ liczba złożonych sprawozdań z pomiarów PEM – 10, ➤ liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnego poziomu PEM – 0. <p>Zgłoszenia instalacji emitujących PEM w 2022 r. na terenie Tomaszowa Mazowieckiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba nowych zgłoszeń (instalacji) – 3, ➤ liczba aktualizacji zgłoszeń – 6, ➤ liczba złożonych sprawozdań z pomiarów PEM – 8, ➤ liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnego poziomu PEM – 0.
32.	Uwzględnianie w MPZP zapisów dot. ochrony przed PEM	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> W raportowanych latach uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – uchwałą nr LX/468/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dn. 7 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim. Uchwalony MPZP ustala granicę strefy ochronnej istniejącej napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV w odległości 7,5 m od osi linii w obie strony. W strefie ochronnej istniejącej napowietrznej linii elektroenergetycznej 15 kV dopuszcza się lokalizację budynków z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, w których nie występuje przekroczenie dopuszczalnego poziomu oddziaływania pola elektromagnetycznego określonego w przepisach odrębnych dotyczących ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. W sytuacji skablowania linii elektroenergetycznej lub podjęcia innych działań ograniczających oddziaływanie pola elektromagnetycznego do poziomu dopuszczalnego określonego w przepisach odrębnych dotyczących ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, przestaje obowiązywać wyznaczona granica strefy ochronnej dla linii.</p>
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI			
33.	Realizacja prac konserwacyjno-utrzymaniowych wód	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: PGW WODY POLSKIE – NADZÓR WODNY SMARDZEWICE</u> Wykaz prac zrealizowanych w latach 2021-2022 na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbiórka tam bobrowych i zatorów - rozbiórka przetamowań powstałych na skutek działalności bobrów oraz zatorów w rzekach zgodnie z posiadanymi zezwoleniami.
34.	Remonty i bieżące utrzymanie urządzeń i budowli wodnych (w tym wałów przeciwpowodziowych)	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utrzymanie i konserwacja rzeki Piasecznicy - wykaszanie porostów rosnących na skarpach rzeki, hakowanie i wykaszanie porostów z dna rzeki.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Konserwacja wałów rz. Wolbórki i rz. Czarnej Bieliny - wykaszanie porostów, usuwanie krzaków rosnących na wałach i w międzywałach rz. Wolbórki i Czarnej Bieliny w Tomaszowie Mazowieckim. ➤ Utrzymanie i obsługa budowli piętrzących - wykaszanie porostów rosnących w dnie i na skar-pach powyżej i poniżej budowli, oczyszczenie budowli, utrzymywanie piętrzenia zgodnie z posiadanymi pozwoleniami. ➤ Wywóz i utylizacja odpadów z dz. nr 8 obr. 22 w Tomaszowie Mazowieckim ➤ Wycinka uszkodzonych lub chorych drzew w obrębie koryt cieków.
35.	Zwiększenie retencji obszaru gminy (tworzenie nowych zadrzewień i zalesień, budowa obiektów małej retencji, utrzymanie terenów zieleni)	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: PGW WODY POLSKIE – NADZÓR WODNY SMARDZEWICE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W ramach ograniczania skutków suszy retencjonowano wodę w korytach rzek poprzez jej piętrzenie przy pomocy jazów. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: NADLEŚNICTWO SMARDZEWICE, WŁAŚCICIELE PRYWATNI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 powierzchnia lasów na terenie Tomaszowa Mazowieckiego zwiększyła się o 24,00 ha, co stanowi przyrost o 4,8 % (z 502,79 ha wg stanu na dzień 31.12.2020 r. do 526,79 ha, stan na dzień 31.12.2022 r.). <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. opracowano koncepcję parków „kieszonkowych” na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego – w ramach zadania opracowano koncepcję parków „kieszonkowych” na terenie miasta w następujących lokalizacjach: okolice O.K. „Tkacz”, okolice SP nr 1, okolice ul. Topolowej, teren pomiędzy projektowaną drogą przed Areną Lodową a ul. św. Antoniego, teren na rogu ul. Stolarskiej, Szkolnej, Granicznej. Koszt zadania wyniósł 27 461,00 zł. ➤ W 2022 r. rozpoczęto realizację dokumentacji projektowej obejmującej rozbudowę ulicy Dziubałtowskiego oraz budowę kanalizacji deszczowej ze zbiornikiem retencyjnym - wykonano mapy do celów projektowych, dokumentację geologiczną oraz projekt wstępny zagospodarowania terenu branży drogowej. Koszt zadania wyniósł 12 784,00 zł. ➤ W 2022 r. Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki wystąpiła z wnioskiem o dofinansowanie zadania pn.: „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim”, przy udziale dotacji celowej z budżetu Województwa Łódzkiego przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie rozwoju zielonej infrastruktury, w ramach projektu „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski” – „Ogrody przyjazne naturze”. Przedmiotowe zadanie jest zgodne z celami projektu jakimi są kreowanie przestrzeni zielonych dla zachowania różnorodności biologicznej oraz adaptacja ogólnodostępnych, nieodpłatnych, wspólnych przestrzeni do zmian klimatu. Realizacja zadania przyczyni się do ochrony naturalnego środowiska poprzez przywracanie mu równowagi, urządzenie przestrzeni życiowej w zgodzie z ideą permakultury, zwiększenie powierzchni nasadzeń roślin w przestrzeni publicznej oraz jej uatrakcyjnienie. Projekt obejmuje dwie lokalizacje: a) Plac Tadeusza Kościuszki - w ramach

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>zadania przewiduje się nasadzenie roślin miododajnych, kwiatów, krzewów, b) Miejsce Pamięci Narodowej OBELISK znajdujący się przy ul. Strzeleckiej upamiętniający miejsce egzekucji Polaków - w ramach zadania przewiduje się nasadzenie kwiatów, roślin, krzewów, drzew, trawnik. Całkowita wartość projektu: 150 000,00 zł.</p> <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 r. dla zwiększenia bioróżnorodności oraz przeciwdziałaniem zmianom klimatu na terenach ZGWK zostały założone łąki kwietne o pow. ok. 200 m² - jedna na terenie PSZOK, druga na obszarze Oczyszczalni Ścieków. Docelowo planuje się dalsze zwiększanie udziału łąk kwietnych w stosunku do powierzchni trawiastych na terenach ZGWK.
36.	Realizacja „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych”	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GOSPODARSTWA ROLNE (WDRAŻANIE), ARIMR (KONTROLA)</u></p> <p>W latach 2021-2022 Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przeprowadziła na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 18 kontroli w gospodarstwach rolnych w zakresie działań rolno-środowiskowo-klimatycznego. Poniżej przedstawiono stwierdzone nieprawidłowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ plan działalności rolno-środowiskowej nie jest kompletny/zgodny z informacjami przekazanymi we wniosku i załącznikami w zakresie działek rolnych zlokalizowanych na określonych działkach ewidencyjnych i realizowanych na nich określonych wariantów lub pakietów; ➤ brak spełnienia wymogu pozostawienia 15-20% powierzchni nieskoszonej działki rolnej; ➤ nieprzestrzeganie zapisów planu nawozowego, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania; ➤ brak spełnienia wymogu wysiania jako międzyplonu mieszanki złożonej z co najmniej 3 gatunków roślin.
37.	Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony wód	Zrealizowane	
38.	Kontrola stanu technicznego przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych oraz częstotliwości ich opróżniania	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STRAŻ MIEJSKA W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 r. w ramach współpracy z pracownikami Wydziału Rozwoju Inwestycji i Klimatu strażnicy miejscy uczestniczyli w 181 kontrolach dotyczących pozbywania się nieczystości ciekłych i gospodarowania odpadami komunalnymi.
39.	Prowadzenie monitoringu jakości wód (powierzchniowych i podziemnych)	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA</u></p> <p><u>WODY POWIERZCHNIOWE:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Aktualna kompleksowa ocena stanu JCWP na terenie kraju wykonana została przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na podstawie badań monitoringowych przeprowadzonych w latach 2016-2021. Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako „dobry”, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach tj., gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w „złym stanie”.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miasto Tomaszów Mazowiecki położone jest na terenie zlewni należących do następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP): <ul style="list-style-type: none"> ➤ JCWP Pilica od zb. Sulejów do ujścia, ➤ JCWP Czarna Bielina, ➤ JCWP Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia. ➤ Stan ogólny wszystkich ww. JCWP znajdujących się na terenie Tomaszowa Mazowieckiego oceniono jako ZŁY. Szczegółowe wyniki monitoringu przedstawiają się następująco: <ul style="list-style-type: none"> ➤ JCWP Pilica od zb. Sulejów do ujścia: <ul style="list-style-type: none"> ➤ lata badań: 2017-2021, ➤ stan ekologiczny: umiarkowany, ➤ stan chemiczny: poniżej dobrego, ➤ stan ogólny: zły. ➤ JCWP Czarna Bielina: <ul style="list-style-type: none"> ➤ lata badań: 2019-2021, ➤ stan ekologiczny: umiarkowany, ➤ stan chemiczny: poniżej dobrego, ➤ stan ogólny: zły. ➤ JCWP Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia <ul style="list-style-type: none"> ➤ lata badań: 2017-2021, ➤ stan ekologiczny: umiarkowany, ➤ stan chemiczny: poniżej dobrego, ➤ stan ogólny: zły. <p>WODY PODZIEMNE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tomaszów Mazowiecki położony jest w obrębie następujących jednolitych części wód podziemnych (JCWPd): JCWPd nr 73 (kod: PLGW200073) oraz JCWPd nr 84 (kod: PLGW200084). ➤ Aktualna kompleksowa ocena stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) na terenie kraju, wykonana została przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), według stanu na 2019 rok. ➤ Przeprowadzona ocena wykazała na DOBRY stan chemiczny i ilościowy ww. JCWPd, w obrębie których położone jest miasto Tomaszów Mazowiecki. ➤ Ocena stanu jednolitych części wód podziemnych opiera się na wykonaniu dziewięciu testów klasyfikacyjnych ukierunkowanych na potrzeby różnych odbiorców wód podziemnych tzw. receptorów (chronione ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych, wody powierzchniowe, wody przeznaczone do spożycia). Końcowa ocena stanu JCWPd jest rezultatem agregacji wyników wszystkich testów klasyfikacyjnych. Warunkiem koniecznym do stwierdzenia dobrego stanu w badanej JCWPd jest pozytywny wynik oceny stanu wszystkich testów.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego nie ma wyznaczonego punktu pomiarowo-kontrolnego jakości wód podziemnych w ramach sieci monitoringu krajowego. Na terenie powiatu tomaszowskiego znajduje się 5 punktów badawczych jakości wód podziemnych wyznaczonych w ramach systemu monitoringu krajowego (PMŚ). Ostatnie badania jakości wód podziemnych na terenie powiatu przeprowadzone zostały w 2022 r. Jakość wód podziemnych w 4 punktach określona została jako dobra (II klasa), natomiast w 1 punkcie jako zadowalająca (III klasa).
40.	Kontrola przestrzegania wydanych pozwoleń wodnoprawnych	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 3 kontrole podmiotów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (2 z przeprowadzonych kontroli wykazały naruszenia).
41.	Kontrola podmiotów korzystających ze środowiska (w zakresie prowadzenia prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej)	Zrealizowane	
42.	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych z zakresu oszczędzania wody oraz prawidłowego postępowania ze ściekami	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW</u></p> <p>W 2022 r. w ramach projektu pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI - ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” opracowano <i>Program Edukacji Ekologicznej „EKOpozytywny Tomaszów”</i>. Celem nadrzędnym (misją) Programu jest stałe podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej oraz kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców. Jako kluczowe obszary tematyczne z zakresu edukacji ekologicznej na terenie miasta przyjęto m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ kształtowanie wiedzy na temat adaptacji do zmian klimatu; ➤ kształtowanie wiedzy na temat ochrony wód i zrównoważonej gospodarki wodnej; ➤ zmiana postaw w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Spółka z o.o. prowadził akcje uświadamiające i działania mające na celu podłączenie jak największej liczby RLM (mieszkańców) do nowo wybudowanej kanalizacji sanitarnej i wodociągowej oraz podpisanie, jak największej liczby umów na odprowadzanie ścieków i dostarczenie wody, np. proponując udogodnienia i ulgi, m.in.: w ramach Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi mieszkańiec po złożeniu wniosku o wyrażenie zgody na wykonanie podłączenia wewnętrznej instalacji kanalizacyjnej z siecią, otrzymywał bezpłatnie od inwestora: warunki techniczne na wykonanie połączenia, mapę sytuacyjno-wysokościową w skali 1:500 oraz projekt techniczny połączenia kanalizacyjnego. Inne prowadzone działania to m.in.: artykuły w prasie nawołujące do podłączania nieruchomości do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, informacje na portalach społecznościowych i stronach internetowych, nawiązanie współpracy z Wydziałem Środowiska Urzędu Miasta w sprawie podjęcia przez Urząd Miasta kontroli

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZÓW MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>szamb na terenie nieruchomości mieszkańców zobowiązanych do podłączenia się do kanalizacji sanitarnej, audycja radiowa w radiu FaMa zachęcająca do podłączenia mieszkańców do sieci wodociągowej jak i kanalizacyjnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W okresie 09.08.2021 - 31.08.2021 r. ZGWK przeprowadził V nabór wniosków o podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z dofinansowaniem w ramach realizacji Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi. Celem programu jest wspomoczenie mieszkańców w finansowym pokryciu kosztów budowy przyłącza. W ramach Programu mieszkańcy mogą skorzystać z dofinansowania, w formie dotacji, na wykonanie jednego podłączenia budynku do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej. W ramach programu podpisano z mieszkańcami 26 umów na dofinansowanie budowy przyłącza do kanalizacji sanitarnej. W dniu 29.12.2021 r. Spółka podpisała z WFOŚiGW w Łodzi umowę na dofinansowanie budowy przyłącza. ➤ W I półroczu 2022 r. Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej zakończył realizację zadania pn. „Podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki - V oraz budowę odgałęzień kanalizacyjnych w granicy pasa drogowego”, z dofinansowaniem w ramach realizacji Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi. W ramach niniejszego naboru z dofinansowania WFOŚiGW w Łodzi skorzystało 26 nieruchomości z terenu miasta, co pozwoliło osiągnąć wskaźnik 71 RLM. ➤ W 2022 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej przeprowadził VI nabór wniosków o podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z dofinansowaniem w ramach realizacji Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi pn. „Wykonanie podłączeń kanalizacyjnych - II edycja”. ➤ W dniu 31.08.2022 r. została podpisana umowa z WFOŚiGW w Łodzi o dofinansowanie zadania pn. „Podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki - VI” dla zakresu rzeczowego obejmującego 115 przyłączy do kanalizacji sanitarnej, które pozwolą podłączyć 325 RLM. Termin zakończenia umowy to I kwartał 2023 r.
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA			
43.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowej	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u> ROK 2021: Zrealizowano i zakończono prace w zakresie niżej wymienionych inwestycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa sieci wodociągowej w nowobudowanej drodze na terenie byłych ZWCh WISTOM – 2 376,52 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 964 996,12 zł netto.
44.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w nowobudowanej drodze na terenie byłych ZWCh WISTOM – 2 371,95 m. Całkowita wartość zadania 1 466 304,69 zł netto.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa sieci wodociągowej w sięgaczu ul. Dąbrowskiej (od ul. Bema do projektowanego osiedla) – 12,93 m. Całkowite koszty zadania wyniosły 13 675,32 zł netto. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Piaskowej – 282,71 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 426 365,84 zł netto. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Żurawiej – 229,68 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 80 610,32 zł netto. ➤ Budowa sieci wodociągowej w ul. Bema – 68,90 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 70 248,63 zł netto. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Nowowiejskiej – 78,29 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 116 381,39 zł netto. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Zawadzkiej – 871,35 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 489 461,47 zł netto. ➤ Budowa sieci wodociągowej w ul. Zawadzkiej – 571,62 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 271 745,43 zł netto. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. E. Orzeszkowej – 165,81 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 101 527,89 zł netto. ➤ Budowa sieci wodociągowej w ul. E. Orzeszkowej – 127,52 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 67 765,89 zł netto. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Ślusarskiej – 82,92 m. Całkowita wartość zadania wyniosła 28 951,66 zł netto. ➤ Łącznie w 2021 roku wykonano i zakończono budowę: <ul style="list-style-type: none"> ➤ sieci wodociągowej - 3 157,49 m, ➤ sieci kanalizacji sanitarnej - 4 082,71 m. ➤ W ramach ww. inwestycji zrealizowanych w 2021 r. poniesiono następujące koszty całkowite: <ul style="list-style-type: none"> ➤ sieć wodociągowa - 1 388 603,86 zł, ➤ sieć kanalizacji sanitarnej - 2 709 603,86 zł. <p>Realizacja zadań wieloletnich nieukończonych w 2021 roku:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w sięgaczu ul. Opoczyńskiej na działce nr ewidencyjny 228/1 (obręb 18). ➤ Budowa przyłączy sieci kanalizacji sanitarnej w pasie drogowym ul. Dąbrowskiej. ➤ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Spalskiej (od torów do komory za rzeką Czarną). ➤ Budowa 44 odgałęzień kanalizacyjnych i wodociągowych w ulicy Mireckiego. ➤ W zakresie realizacji „Koncepcji budowy stacji uzdatniania wody dla miasta Tomaszów Mazowiecki wraz z ujęciami głębinowymi” ZGWK przystąpił do prac mających na celu rozpoznanie możliwości budowy ujęcia wody w północno-zachodniej części miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Sporządzony został projekt robót geologicznych I ETAP badań

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>związanych z odwiertem otworu badawczo-rozpoznawczego przy ul. Milenijnej na działce nr 192/1 obręb 2 i zatwierdzony Decyzją Marszałka Województwa Łódzkiego z dnia 24 sierpnia 2021 roku. Zaprojektowane wiercenie otworu hydrogeologicznego i uzyskane wyniki badań będą podstawą do realizacji dalszych prac i badań w II Etapie.</p> <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W zakresie rozbudowy sieci wodociągowej łącznie w 2022 roku wykonano, wykupiono i zakończono budowę sieci wodociągowej o długości 1 637,84 m wraz z odgałęzieniami ponosząc koszty całkowite w wysokości 452 827,87 zł. Wybudowano i odebrano pod względem technicznym odcinki sieci wodociągowych w ulicach: sięgaczu ul. Opoczyńskiej, w ul. Ciepłej, Ciasnej, w sięgaczu ul. Wilczej oraz przyłącza sieci wodociągowej w pasie drogowym ul. Mireckiego. ➤ W roku 2022 dokonano odbioru technicznego 74 szt. przyłączy wodociągowych o łącznej długości 764,6 m. ➤ W zakresie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej łącznie w 2022 roku wykonano, wykupiono i zakończono budowę sieci kanalizacji sanitarnej o długości 1 644,73 m wraz z odgałęzieniami ponosząc koszty całkowite w wysokości 1 211 109,81 zł. Wybudowano i odebrano pod względem technicznym odcinki sieci kanalizacji sanitarnej w ulicach: Ogrodowej, Spalskiej, Helskiej, w sięgaczu ul. Opoczyńskiej oraz odgałęzienia w pasach drogowych: ul. Dąbrowskiej, Borek, Edwarda, Myśliwskiej, Długiej, Nowy Port, Mireckiego. ➤ W roku 2022 dokonano odbioru technicznego 216 szt. przyłączy kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 2,54 km, w tym na terenie miasta 169 szt. o łącznej długości 1,82 km oraz na terenie gminy 47 szt. o łącznej długości 0,72 km. ➤ Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. od lat podejmuje szereg działań dotyczących możliwości zmiany systemu zasilania Tomaszowa Mazowieckiego w wodę w ramach ulepszania istniejących i budowy nowych ujęć głębinowych i rezygnacji z zakupu wody od Zakładu Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Łodzi. ➤ W 2022 roku rozpoczęto działania zmierzające do realizacji projektu „Modernizacja ujęcia wody Białostrzegi”. Istniejące ujęcie wody na ul. Wilczej 83 zostanie poddane rozbudowie i przebudowie. Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie liczby ludności korzystającej z ulepszanego systemu zaopatrzenia ludności w wodę do picia oraz poprawa istniejącego układu zaopatrzenia w wodę poprzez zapewnienie możliwości bezawaryjnego i ciągłego zaopatrzenia w wodę mieszkańców, przy uwzględnieniu maksymalnych poborów wody. Wartość inwestycji szacowana jest na ok. 2 mln zł netto. Planowany termin zakończenia inwestycji to 31 październik 2023 roku. ➤ Realizując również ideę koncepcji budowy stacji uzdatniania wody dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego wraz z ujęciami głębinowymi w 2022 roku rozpoczęto roboty geologiczne

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania																			
			<p>polegające na wykonaniu hydrogeologicznego otworu badawczo-rozpoznawczego dla ujęcia wody podziemnej z utworów górnourajskich przy ul. Milenijnej. Powyższe działanie jest pierwszym i kluczowym elementem dla całego przedsięwzięcia związanego z budową Stacji Uzdatniania Wody Milenijna w celu ustalenia warunków hydrogeologicznych warstwy wodonośnej przewidywanej dla ujęcia. Zakres rzeczowy zadania obejmuje wykonanie odwiertu o głębokości 250 m ±10% z przeprowadzeniem opróbowania, pomiarów, obserwacji i badań hydrogeologicznych. Wartość realizowanych robót została wyceniona na kwotę 886 500,00 zł netto. Prace będą kontynuowane do września 2023 roku.</p>																			
45.	Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: PSSE W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM Szczegółowe dane z zakresu prowadzonej kontroli jakości wody z urządzeń wodociągowych objętych monitoringiem na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2021-2022 przedstawiono poniżej.</p> <table border="1" data-bbox="1010 657 2136 1374"> <thead> <tr> <th data-bbox="1010 657 1283 788">Nazwa wodociągu/ujęcia</th> <th data-bbox="1283 657 1525 788">Producent/dostawca wody</th> <th data-bbox="1525 657 1666 788">Liczba pobranych próbek w ciągu roku</th> <th data-bbox="1666 657 2136 788">Adresy punktów kontroli jakości wody</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="1010 788 1283 991">sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie powierzchniowe</td> <td data-bbox="1283 788 1525 991">ZWIK Sp. z o.o. w Łodzi/ ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim</td> <td data-bbox="1525 788 1666 991">27</td> <td data-bbox="1666 788 2136 991"> <ul style="list-style-type: none"> - OSIR, ul. Strzelecka 24/26, - SP nr 1, ul. May'a 11/13, - Cmentarz, ul. Dąbrowska 71/81, - Urząd Miasta, ul. P.O.W. 10/16, - Ceramika Paradyż, ul. Ujezdzka 23, - FM Polska Sp. z o.o., ul. Warszawska 153, - SM „Przodownik”, ul. Głowackiego 16 </td> </tr> <tr> <td data-bbox="1010 991 1283 1182">sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie podziemne Białobrzegi</td> <td data-bbox="1283 991 1525 1182">ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim</td> <td data-bbox="1525 991 1666 1182">6</td> <td data-bbox="1666 991 2136 1182"> <ul style="list-style-type: none"> - Zespół Szkół nr 8, ul. Gminna 5/9, - Tartom Sp. z o.o., ul. Białobrzaska 46, - Ujęcie „Białobrzegi”, ul. Wilcza 83/85 </td> </tr> <tr> <td data-bbox="1010 1182 1283 1374">sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie podziemne Borki</td> <td data-bbox="1283 1182 1525 1374">Gminny Zakład Komunalny/ ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim</td> <td data-bbox="1525 1182 1666 1374">2</td> <td data-bbox="1666 1182 2136 1374"> <ul style="list-style-type: none"> - Miejskie Centrum Kultury, ul. Pod Grotami 2,/6 </td> </tr> </tbody> </table>				Nazwa wodociągu/ujęcia	Producent/dostawca wody	Liczba pobranych próbek w ciągu roku	Adresy punktów kontroli jakości wody	sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie powierzchniowe	ZWIK Sp. z o.o. w Łodzi/ ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim	27	<ul style="list-style-type: none"> - OSIR, ul. Strzelecka 24/26, - SP nr 1, ul. May'a 11/13, - Cmentarz, ul. Dąbrowska 71/81, - Urząd Miasta, ul. P.O.W. 10/16, - Ceramika Paradyż, ul. Ujezdzka 23, - FM Polska Sp. z o.o., ul. Warszawska 153, - SM „Przodownik”, ul. Głowackiego 16 	sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie podziemne Białobrzegi	ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim	6	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół Szkół nr 8, ul. Gminna 5/9, - Tartom Sp. z o.o., ul. Białobrzaska 46, - Ujęcie „Białobrzegi”, ul. Wilcza 83/85 	sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie podziemne Borki	Gminny Zakład Komunalny/ ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim	2	<ul style="list-style-type: none"> - Miejskie Centrum Kultury, ul. Pod Grotami 2,/6
Nazwa wodociągu/ujęcia	Producent/dostawca wody	Liczba pobranych próbek w ciągu roku	Adresy punktów kontroli jakości wody																			
sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie powierzchniowe	ZWIK Sp. z o.o. w Łodzi/ ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim	27	<ul style="list-style-type: none"> - OSIR, ul. Strzelecka 24/26, - SP nr 1, ul. May'a 11/13, - Cmentarz, ul. Dąbrowska 71/81, - Urząd Miasta, ul. P.O.W. 10/16, - Ceramika Paradyż, ul. Ujezdzka 23, - FM Polska Sp. z o.o., ul. Warszawska 153, - SM „Przodownik”, ul. Głowackiego 16 																			
sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie podziemne Białobrzegi	ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim	6	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół Szkół nr 8, ul. Gminna 5/9, - Tartom Sp. z o.o., ul. Białobrzaska 46, - Ujęcie „Białobrzegi”, ul. Wilcza 83/85 																			
sieć wodociągowa Tomaszów Mazowiecki – ujęcie podziemne Borki	Gminny Zakład Komunalny/ ZGWK Sp. z o.o. w Tomaszowie Mazowieckim	2	<ul style="list-style-type: none"> - Miejskie Centrum Kultury, ul. Pod Grotami 2,/6 																			

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE			
46.	Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: OSOBA POWODUJĄCA UTRATĘ ALBO OGRANICZENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GRUNTÓW</p> <p>Zgodnie ze sprawozdaniami RRW-11 (<i>sprawozdania z realizacji przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów</i>) przekazanymi przez Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim, w latach 2021-2022 na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego przeprowadzono (zakończono) rekultywację 2,03 ha gruntów zdegradowanych działalnością wydobywczą (rolny kierunek rekultywacji). Według stanu na dzień 31.12.2022 r. powierzchnia gruntów poeksploatacyjnych wymagających przeprowadzenia rekultywacji na terenie Tomaszowa Mazowieckiego wynosi 43,71 ha.</p>
47.	Wykorzystywanie nowoczesnych technik wydobywczych ograniczających straty surowców oraz negatywne oddziaływania środowiskowe	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: PRZEDSIĘBIORCA POSIADAJĄCY KONCESJE</p> <p>W latach 2021-2022 na terenie Tomaszowa Mazowieckiego eksploatacja kopalni (piasku) prowadzona była z dwóch złóż: „Ludwików III” oraz „Wzgórze”. Prace wydobywcze prowadzone są w oparciu o <i>Plan ruchu zakładu górniczego</i> i <i>Projekt zagospodarowania złoża</i> oraz zgodnie z udzielonymi koncesjami. W ww. dokumentach określone są zasady związane z racjonalnym i optymalnym wykorzystaniem złoża z uwzględnieniem geologicznych warunków jego występowania, wymagań w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa powszechnego, bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego, technicznych możliwości oraz ekonomicznych uwarunkowań wydobywania kopaliny. Strefa bezpośrednich wpływów eksploatacji na środowisko obejmuje wyrobiska odkrywkowe oraz zwałowiska zewnętrzne. Wokół wyrobisk występują strefy oddziaływań pośrednich o charakterze skoncentrowanym, związanych z robotami eksploatacyjnymi, a ich maksymalny zasięg pokrywa się z wyznaczonymi terenami górnictwami. Zasięg przestrzenny terenu górnictwa zapewnia ochronę gruntów sąsiednich i umożliwi ich dotychczasowy sposób użytkowania. Złoże urabiane są mechanicznie, przy użyciu koparek gąsienicowych i koparek kołowych, koparko-ładowarek i ładowarek. Skarpy wyrobisk formowane do kąta około 37° co zapewnia ich stabilność. Działalność górnictwa na złożach prowadzona jest zgodnie z zasadami BHP pod nadzorem Okręgowego Urzędu Górniczego oraz pod kontrolą organu koncesyjnego.</p>
48.	Prowadzenie bieżącej kontroli w zakresie przestrzegania wydanych koncesji oraz eliminacja nielegalnego wydobycia kopalni	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku przeprowadzono na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego doraźną kontrolę rekultywacji terenu poeksploatacyjnego złoża „Ludwików pole A”, podczas której stwierdzono, że rekultywacja na tym terenie nadal nie jest zakończona. Przedsiębiorca, który posiadał koncesję nie istnieje. Na części terenu dokonała się sukcesja naturalna. ➤ W 2022 roku przeprowadzono na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego doraźną kontrolę zgodności z koncesją wydobycia ze złoża „Ludwików pole B-1”, podczas której

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			stwierdzono, że przedsiębiorca - SIBELCO TOMASZÓW PLANT Sp. z o.o. nie prowadził wówczas wydobycia.
49.	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u> W raportowanych latach uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – uchwałą nr LX/468/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dn. 7 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim. W § 7 ust. 5 uchwalonego MPZP zawarto zapis informujący o tym, iż cały obszar planu znajduje się w zasięgu udokumentowanego złoża wód termalnych „Tomaszów Mazowiecki”.
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY			
50.	Realizacja programów rolno-środowiskowych w zakresie ochrony gleb	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GOSPODARSTWA ROLNE (WDRAŻANIE), ARIMR (KONTROLA)</u> W latach 2021-2022 Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przeprowadziła na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 18 kontroli w gospodarstwach rolnych w zakresie działania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Poniżej przedstawiono stwierdzane nieprawidłowości: <ul style="list-style-type: none"> ➤ plan działalności rolnośrodowiskowej nie jest kompletny/zgodny z informacjami przekazanymi we wniosku i załącznikami w zakresie działek rolnych zlokalizowanych na określonych działkach ewidencyjnych i realizowanych na nich określonych wariantów lub pakietów; ➤ brak spełnienia wymogu pozostawienia 15-20% powierzchni nieskoszonej działki rolnej; ➤ nieprzestrzeganie zapisów planu nawozowego, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania; ➤ brak spełnienia wymogu wysiania jako międzyplonu mieszanki złożonej z co najmniej 3 gatunków roślin.
51.	Ograniczanie wyłączenia z użytkowania rolniczego gruntów rolnych	Zrealizowane	<u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZ., STAROSTA TOMASZOWSKI</u> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ochrona gruntów rolnych polega m.in. na ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze. Wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolniczej to rozpoczęcie innego niż rolnicze użytkowanie gruntów. Decyzji zezwalającej na wyłączenie z produkcji rolniczej wymagają: użytki rolne wytworzone z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego zaliczone do klas I, II, III, IIIa, IIIb oraz użytki rolne klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzone z gleb pochodzenia organicznego. Starosta wydaje decyzję zezwalającą na wyłączenie z produkcji rolniczej gruntów rolnych po spełnieniu warunku przeznaczenia przedmiotowej działki na cele inne niż rolnicze, wynikające z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub z decyzji o warunkach zabudowy. ➤ Zgodnie z danymi przekazanymi przez Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim powierzchnia gruntów rolnych wyłączonych z produkcji rolniczej na terenie Tomaszowa Mazowieckiego wyniosła: w 2021 r. – 0,44 ha, w 2022 r. - 0,73 ha.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
52.	<p style="text-align: center;">Rekultywacja składowisk odpadów poprodukcyjnych oraz basenów osadów ściekowych po Zakładach Włókien Chemicznych „Wistom”</p>	<p style="text-align: center;">Niezrealizowane/ W trakcie realizacji</p>	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku na zlecenie Gminy-Miasto Tomaszów Mazowiecki opracowana została „Ekspertyza składowiska odpadów przemysłowych przy ul. Piaskowej w Tomaszowie Mazowieckim”. Przedmiotem opracowania była ocena stanu zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego wokół składowiska odpadów przemysłowych przy ulicy Piaskowej w Tomaszowie Mazowieckim oraz określenie działań zmierzających do przywrócenia wartości użytkowych terenom składowiska po ZWCh „Wistom” oraz działań zapobiegających szkodom w środowisku w wyniku funkcjonowania obiektu. Koszt wykonania ekspertyzy wyniósł 167 280,00 zł. ➤ Przeprowadzone w ramach ekspertyzy badania w zakresie oddziaływania na środowisko gruntowe nie wykazały przekroczeń w zakresie wykonanych oznaczeń w stosunku do wartości dopuszczalnych, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 01.09.2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Brak przekroczeń stwierdzono zarówno dla gruntów grupy IV – tereny przemysłowe jak i gruntów grup wyższych, dla których wartości wskaźników dopuszczalnych są dużo bardziej restrykcyjne. W zakresie badania wpływu składowiska na wody powierzchniowe i podziemne pobrano i poddano analizie 6 próbek wód podziemnych oraz 2 próbki wody powierzchniowej. Badania wód podziemnych wykazały odczyn od kwaśnego do słabo zasadowego mieszczącego się w większości w I klasie jakości, za wyjątkiem próbki z otworu nr 5, której odczyn mieścił się w IV klasie jakości. Należy zaznaczyć, że w porównaniu do odczynu składowanych odpadów i odcieków uzyskane wartości nie wskazują na znaczące zanieczyszczenie związane ze składowiskiem. Wyniki badań wód powierzchniowych wykonane na pobliskiej rzece Lubochence wykazują natomiast brak oddziaływania składowiska. ➤ W zakresie oceny wykonanych badań odpadów pobrano i poddano analizie 5 próbek w zakresie testów zgodności wykazując tym samym możliwość ich deponowania na składowisku innych niż niebezpieczne i obojętne. Spełnienie warunków określonych w załączniku nr 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach sugeruje, że zalegające na składowisku odpady nie mają charakteru odpadów niebezpiecznych. ➤ W celu określenia zagrożenia wynikającego z aktualnego stanu składowiska, na podstawie wyników badań wód podziemnych oraz materiałów archiwalnych dokonano analizy ryzyka dotyczącego składowiska na obecnym stanie zagospodarowania wraz z oceną możliwości zanieczyszczenia środowiska substancjami stwarzającymi zagrożenie. Na podstawie wykonanej analizy określono stopień ryzyka zagrożenia środowiska wodno-gruntowego w skali czterostopniowej - 2 pkt określając tym samym jego status jako zagrożenie małe. W ocenie zespołu autorskiego wyniki ekspertyzy pozwalają stwierdzić, iż składowisko

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>odpadów, nie stanowi „zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpieniu awarii” oraz „zakładu o dużym ryzyku awarii” rozumianych zgodnie z art. 248 Prawa ochrony środowiska, ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych, które znajdują się w zakładzie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r., w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W ramach ekspertyzy dodatkowo wykonano analizę możliwości zagospodarowania terenu, którego celem jest określenie możliwości inwestycyjnych w zakresie budowy nowego składowiska, a także przede wszystkim wskazanie działań niezbędnych dla przeprowadzenia rekultywacji istniejącego składowiska poprzemysłowego.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki uprzątnęła zalegające luzem porzucone przez nieznanymi sprawców na wierzchołku składowiska odpady komunalne oraz niebezpieczne odpady rozbiórkowe w postaci falistych płyt azbestowo-cementowych, przekazując je uprawnionym podmiotom odpowiednio do zagospodarowania oraz składowania. Gmina wydatkowała na ten cel 197 226,80 zł. ➤ W dniu 12 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych. Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego od początku prac nad ustawą czynnie uczestniczył w pracach nad jej ostatecznym kształtem, ale przede wszystkim rozumiejąc potrzebę pilnego zajęcia się terenami zdegradowanymi zabiegał o umieszczenie w wykazie rozpoznanych terenów zdegradowanych, na których konieczne jest podjęcie działań związanych z poprawą środowiska, terenów po Zakładach Włókien Chemicznych „Wistom”. Tym samym prowadzono intensywne rozmowy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska zabiegając o uwzględnienie potrzeb finansowych w tym względzie jakie niesie realizacja zaplanowanych działań. Po wejściu w życie ustawy założone zostaną w nawiązaniu do już posiadanej ekspertyzy dalsze działania w celu rekultywacji przedmiotowego składowiska, zgodnie z sugestią zespołu opracowującego rzeczoną Ekspertyzę. Zgodnie z zapisami ustawy zostanie opracowana kompleksowa ocena stanu środowiska wykorzystując przy tym dotychczas posiadane opracowania oraz plan działania zarówno pod względem finansowym jak i rzeczowym wraz z określeniem harmonogramu czasowego tych działań. Kolejnym krokiem będzie wystąpienie z wnioskiem o wydanie decyzji przez Starostę Tomaszowskiego w sprawie poprawy stanu środowiska na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Laguny osadowe zostały wybudowane w latach 60-tych XX wieku na potrzeby ZWCH „WISTOM”. Ich eksploatacja rozpoczęła się w 1969 r. wraz z uruchomieniem mechanicznej oczyszczalni ścieków ZWCH „WISTOM”. Służyły one wówczas do wielogodzinnej sedymentacji

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>ścieków chemicznych z zakładu, neutralizowanych mlekiem wapiennym. Zostały one wykonane w formie prostokątnych ziemnych zbiorników z utwardzonymi groblami wyniesionymi około 5 m nad poziom otaczającego je terenu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wały były trzykrotnie podwyższone. Po ostatniej przebudowie w 1991r. korona wałów została wyniesiona na rzędną 158,7 m n.p.m. Od 1983 r. po uruchomieniu oczyszczalni chemiczno-biologicznej ZWCH „WISTOM” do laguny nr 1 kierowane były uwodnione nadmierne osady pochodzenia biologicznego z oczyszczania ścieków. ➤ Z chwilą ogłoszenia upadłości ZWCH „WISTOM” w 1997 r. ilości osadów kierowanych na lagunę gwałtownie zmalały z tytułu siedmiokrotnego zmniejszenia się ilości oczyszczanych ścieków, zmieniła się również charakterystyka osadu, ponieważ oczyszczane były tylko ścieki pochodzenia komunalnego. ➤ W maju 1998 r. powstała spółka „Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o.”, której głównym wspólnikiem była gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki. W akcie notarialnym sporządzonym na tą okoliczność nie uregulowano przejścia posiadania, a tym bardziej własności osadów ściekowych zgromadzonych w basenach osadowych zlokalizowanych na przejętej od syndyka masy upadłości ZWCH „WISTOM” nieruchomości. Do momentu rozpoczęcia modernizacji oczyszczalni ścieków, która rozpoczęła się w 2014 r. laguna nr 2 stanowiła funkcjonujący element ciągu osadowego komunalnej oczyszczalni ścieków. Przed rozpoczęciem modernizacji w 2014 r. Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. ogłosił przetarg na opracowanie koncepcji rozwiązania problemu osadów zdeponowanych na lagunach. Firma CONSEKO, która wygrała przetarg opracowała koncepcję rozwiązania problemów osadów, która zawiera 5 wariantów: <ul style="list-style-type: none"> ➤ WARIANT I – Zachowanie stanu istniejącego lagun po modernizacji oczyszczalni, przy braku dopływu osadów, przy uwzględnieniu naturalnych procesów samooczyszczania – wariant rekomendowany w analizie przyrodniczej jako najkorzystniejszy ze względu na zachowanie awifauny a zarazem wariant najmniej kosztowny. Proponowana w Analizie przyrodniczej z 2014 r. jest wersja tego wariantu polegająca na osuszeniu (bez wybierania osadu) i pozostawieniu do naturalnej sukcesji laguny nr 1 oraz utrzymanie lustra wody na lagunie nr 2 w sposób trwale zasłaniający dostęp do osadów. Szacowany całkowity koszt wariantu wynosi 5,23 mln zł. Czas realizacji szacowany jest na ok. 10 lat. ➤ WARIANT II – Usunięcie osadów z lagun – rekomendowany w analizie przyrodniczej pod warunkiem przywrócenia warunków bytowych na lagunie nr 2. Wariant ten przewiduje osuszenie lagun oraz wybieranie i usunięcie osadów wraz z ich utylizacją. Osuszenie lagun oraz wybranie osadów (bez ponownego zlewania czaszy lagun) spowoduje wzrost bezpieczeństwa ekologicznego na terenach poniżej położonych, w tym obszarów Natura 2000, gdyż spadnie zagrożenie wystąpieniem nagłej awarii przerwania skarp/wałów

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>lagun i niekontrolowanego wypływu toksycznych osadów. W analizie zwrócono jednak uwagę na istniejące ryzyko uszkodzenia wałów, niekontrolowane uwolnienie szkodliwych substancji, możliwość nagłej awarii przy transporcie osadów do utylizacji, uruchomienie procesów utleniania osadów, przerwanie ciągłości i szczelności podłoża i przenikanie metali ciężkich i innych szkodliwych związków w środowisko glebowe, wód gruntowych i głębinowych. Wariant ten także nie jest korzystny ze względów przyrodniczych. Rekomendowane jest wybieranie osadu, jego utylizacja a następnie odtworzenie ponowne siedlisk i żerowisk ptaków na lagunie nr 2 poprzez jej zalanie wodą i ustawienie 4 wysp. Szacowany okres całkowitej rekultywacji – ok. 15 lat.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ WARIANT III – Osuszanie lagun, pozostawienie osadów na miejscu i ich „rekultywacja”. W wariantcie tym przewidywane jest całkowite osuszenie lagun, bez wybierania i unieszkodliwiania osadów oraz zalesienie lub pozostawienie do naturalnej sukcesji i samorzutnego zarośnięcia. Wariant ten nie jest korzystny ze względów przyrodniczych ze względu na spadek liczebności lęgowych gatunków ptaków wodno-błotnych. Pozostawienie osadów bez żadnych czynności rekultywacyjnych może doprowadzić do negatywnych skutków, poprzez niekontrolowane ich przedostanie się do środowiska. Szacowany koszt wariantu wynosi 22 mln zł. Czas realizacji szacowany jest na 36 m-cy. ➤ WARIANT IV – Cementyzacja z wykorzystaniem spoiwa hydraulicznego z docelowym kierunkiem uprawy energetycznej na powierzchni lagun. Szacowany całkowity koszt wariantu wynosi 11,8 mln zł. Czas realizacji szacowany jest na ok. 8 lat ➤ WARIANT V – Zestalenie z wykorzystaniem popiołów powistomowskich z docelowym kierunkiem uprawy energetycznej na powierzchni lagun. Szacowany całkowity koszt wariantu wynosi 9,5 mln zł. Czas realizacji szacowany jest na ok. 8 lat. ➤ Wyniki przeprowadzonych badań wód nadosadowych i osadu wskazują na występowanie procesu ich samooczyszczania. Jest to jednak proces długiuletni polegający na zachowaniu stanu istniejącego lagun, bezpiecznego dla środowiska z wykorzystaniem fitoremediacji. Jest to technologia wykorzystująca rośliny w procesie oczyszczania środowiska (gleby, wody gruntowe i powierzchniowe, osady ściekowe oraz powietrze). Metoda opiera się na praktycznym zastosowaniu odpowiedzi fizjologicznej roślin wobec zanieczyszczeń obecnych w środowisku. Osady ściekowe obfitują w substancje organiczne, mineralne oraz mają dużą pojemność wodną. Stanowią więc złożę o bardzo dużych możliwościach intensywnego wzrostu. Rośliny pobierając pokarm z substancji zawartych w osadzie, rozkładają go, a same produkują nasiona i zieloną masę. Tworzą więc próchnicotwórczą substancję organiczną, która jest podłożem do intensywnego wzrostu coraz bardziej zróżnicowanych gatunków roślin. Ta metoda jest opisana w wariantcie 1 wyżej wymienionego opracowania i jest to zarazem najtańsze rozwiązanie.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bardzo ważnym elementem tego opracowania jest twierdzenie, że osady te nie mogą być wykorzystane do celów rolniczych z powodu bardzo wysokiej zawartości metali ciężkich. ➤ Laguny, tak jak i składowisko odpadów przemysłowych zostało uwzględnione w załączniku do ustawy o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych
53.	Ograniczanie wyłączania z użytkowania leśnego gruntów leśnych	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: NADLEŚNICTWO SMARDZEWICE, WŁAŚCICIELE PRYWATNI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 powierzchnia lasów na terenie Tomaszowa Mazowieckiego zwiększyła się o 24,00 ha, co stanowi przyrost o 4,8 % (z 502,79 ha wg stanu na dzień 31.12.2020 r. do 526,79 ha wg stanu na dzień 31.12.2022 r.).
54.	Bieżące utrzymanie czystości na terenach publicznych oraz likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <p>Łączne wydatki poniesione w 2021 roku na oczyszczanie miasta wyniosły 519 187,50 zł, natomiast w 2022 roku 405 960,64 zł. Wykaz realizowanych czynności i prac w latach 2021-2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sprzątanie pasów drogowych dróg gminnych i wewnętrznych. ➤ Utrzymanie w czystości i porządku terenów komunalnych o łącznej pow. ok. 120 000 m² oraz terenów zielonych tj. parki, skwery, zieleńce o powierzchni ponad 310 000 m². ➤ Stałe utrzymanie czystości na ok 40 działkach komunalnych oraz interwencyjne sprzątanie pozostałych działek komunalnych (według zgłaszanych potrzeb mieszkańców, Straży Miejskiej oraz własnych obserwacji). ➤ Opróżnianie koszy ulicznych oraz koszy na zwierzęce odchody w łącznej ilości 894 szt. rozstawionych w pasach drogowych, na terenach komunalnych i zielonych oraz na przystankach na terenie całego miasta. ➤ Uzupełnianie, wymiana oraz konserwacja koszy na odpady. ➤ Utrzymanie porządku i czystości na przystankach komunikacyjnych (258 sztuk przystanków) na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. ➤ Sprzątanie terenów placów zabaw i siłowni plenerowych. ➤ Obsługa techniczno-porządkowa imprez organizowanych przez Urząd Miasta.
55.	Monitorowanie gleb użytkowanych rolniczo	Niezrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zgodnie z danymi przekazanymi przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Łodzi w latach 2021-2022 nie prowadzono badań użytków rolnych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (brak zleceń z terenu miasta).
56.	Prowadzenie i aktualizacja Rejestru osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: STAROSTA TOMASZOWSKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zgodnie z art. 110a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2022, poz. 2556 ze zm.) Starosta prowadzi obserwację terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach. ➤ Zgodnie z „Rejestrem terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy na terenie powiatu tomaszowskiego” na obszarze Tomaszowa

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>Mazowieckiego wykartowano dwa niewielkie nieaktywne osuwiska o powierzchni 0,16 ha i 0,34 ha oraz pięć terenów zagrożonych ruchami masowymi (osuwiska zlokalizowane są w południowej części miasta na zboczach doliny Pilicy).</p> <p>➤ Łącznie na terenie powiatu tomaszowskiego udokumentowano 16 osuwisk oraz wyznaczono 26 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Prawie wszystkie osuwiska znajdują się na zboczach doliny Pilicy i jej dopływów. Obszar powiatu tomaszowskiego (a więc i miasta Tomaszowa Mazowieckiego) można zatem uznać za zagrożony ruchami masowymi w bardzo niewielkim stopniu.</p>
57.	Uwzględnianie obszarów narażonych na ruchy masowe oraz osuwisk w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</p> <p>W raportowanych latach uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – uchwałą nr LX/468/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dn. 7 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim. W granicach uchwalonego MPZP nie ma zlokalizowanych osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.</p>
58.	Uwzględnianie ochrony gleb w MPZP	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</p> <p>W raportowanych latach uchwalono jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – uchwałą nr LX/468/2022 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dn. 7 lipca 2022 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim. W uchwalonym MPZP ustala się m.in. minimalne powierzchnie biologicznie czynne oraz maksymalne wskaźniki zabudowy terenów. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej wynosi 40 %, natomiast maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy wynosi od 20 do 40 %. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej wynosi 20 %, natomiast maksymalny wskaźnik powierzchni zabudowy wynosi 40 %. Dodatkowo MPZP wyznacza obszary z zakazem zabudowy budynkami tj. tereny zieleni oraz tereny łąk.</p>
59.	Prowadzenie szkoleń przez ŁODR w zakresie zapobiegania degradacji gleb	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: ŁÓDZKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W BARZKOWICACH</p> <p>W latach 2021-2022 Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadził szkolenia, porady i doradztwa z zakresu rolnictwa ekologicznego oraz upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska.</p>

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW			
60.	Zwiększanie osiągniętych poziomów recyklingu odpadów papieru, tworzyw sztucznych, szkła, metalu	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Gminny system gospodarowania odpadami komunalnymi obejmuje nieruchomości zamieszkałe oraz nieruchomości na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. ➤ Usługę polegającą na odbiorze odpadów komunalnych z terenu Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z nieruchomości zamieszkałych w latach 2021-2022 świadczył Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o. o. Wykonawca odbierał następujące rodzaje odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, a także z terenu nieruchomości na których znajdują się domki letniskowe lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe: a) niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne w każdej ilości, b) zbierane selektywnie w każdej ilości takie odpady jak: papier, metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, szkło, bioodpady, odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczny, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z remontów prowadzonych samodzielnie, w tym również gleby, ziemi i kamieni. ➤ Jako dopełnienie systemu organizowano objazdowe zbiórki odpadów wielkogabarytowych i zużytych opon o średnicy do 1100 mm oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. ➤ Na terenie miasta funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przeznaczony dla mieszkańców chcących bezpłatnie pozbyć się problematycznych odpadów. Można tam oddać m.in. zużyte meble, opony, gruz, tworzywa poremontowe, elektronikę i wiele innych odpadów segregowanych. PSZOK prowadzony jest przez Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. przy ulicy Henrykowskiej 2/4. ➤ W 2021 roku wpływy związane z gospodarowaniem odpadami do Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki wynosiły 16.271.236,30 zł. ➤ W 2022 roku wpływy związane z gospodarowaniem odpadami do Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki wynosiły 16.488.851,58 zł. ➤ W 2021 roku na prowadzenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poniesiono koszty w wysokości 15 402 657,43 zł, w tym 14 919 090,92 zł z przeznaczeniem na koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz tworzenia i utrzymania PSZOK. ➤ W 2022 roku na prowadzenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi poniesiono koszty w wysokości 15 156 696,27 zł, w tym 14 622 455,16 zł z przeznaczeniem na koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych oraz tworzenia i utrzymania PSZOK.
61.	Zwiększanie osiągniętych poziomów recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Zrealizowane	
62.	Osiągnięcie korzystniejszych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	Zrealizowane	

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. łącznie z terenu miasta odebrano 23 676,417 Mg odpadów komunalnych, w tym 17 638,840 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co stanowi 74,5 %. ➤ W 2022 r. łącznie z terenu miasta odebrano 22 432,006 Mg odpadów komunalnych, w tym 16 663,807 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co stanowi 74,3 %. ➤ W 2021 r. w PSZOK zebrano 1 273,030 Mg odpadów komunalnych. ➤ W 2022 r. w PSZOK zebrano 1 091,426 Mg odpadów komunalnych. ➤ Osiągnięte w 2021 r. poziomy recyklingu, odzysku i ograniczenia masy: <ul style="list-style-type: none"> ➤ poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali tworzyw sztucznych i szkła – 6,88%; ➤ poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 15,57%. ➤ Osiągnięte w 2022 r. poziomy recyklingu, odzysku i ograniczenia masy: <ul style="list-style-type: none"> ➤ poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali tworzyw sztucznych i szkła – 19,40%; ➤ poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 5,90%; ➤ W wyniku przeprowadzonej analizy stanu gospodarki odpadami można stwierdzić, że system gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego cały czas się rozwija. Jednak nadal należy zwracać uwagę na jakość odbieranych odpadów segregowanych, gdyż w latach 2021-2022 miasto nie osiągnęło oczekiwanego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.
63.	Budowa zintegrowanego systemu gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku zakończona została budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych położonego na terenie działki nr ewid. 6/6 obręb 5 w ramach zadania pn. „Budowa zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w Tomaszowie Mazowieckim - elementu GOZ - Budowa PSZOK wraz ze ścieżką edukacyjną”. Koszty całkowite zrealizowanego zadania wyniosły: 2 898 617,99 zł netto. ➤ Ponadto uzyskano Decyzję Nr 21/2021 z 26 listopada 2021 r. o środowiskowych uwarunkowaniach wydaną przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Łodzi dla zadania pn. „Budowa zintegrowanego systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Tomaszowie Mazowieckim - elementu GOZ” na budowę obiektów: baza transportowa wraz z wyposażeniem systemu selektywnej zbiórki, sortownia wraz ze stacją przeładunkową, oraz kompostownia.
64.	Systematyczne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZ., WŁAŚCICIELE NIERUCHOMOŚCI</u></p> <p>W dniu 24 lutego 2022 roku Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego uchwaliła nowy Regulamin dofinansowania kosztów usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu</p>

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>miasta Tomaszowa Mazowieckiego (uchwała NR LV/423/2022). Realizacja zadania polegającego na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających z terenu miasta w latach 2021-2022 przedstawia się następująco:</p> <p><u>ROK 2021:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba złożonych wniosków o dofinansowanie [szt.]– 177, ➤ liczba zrealizowanych wniosków [szt.] – 133, ➤ ilość usuniętego azbestu [m²] – 24 216, ➤ ilość usuniętego azbestu [Mg] – 363,24, ➤ koszt usunięcia azbestu [zł] – 184 107,70. <p><u>ROK 2022:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba złożonych wniosków o dofinansowanie [szt.]– 115, ➤ liczba zrealizowanych wniosków [szt.] – 82, ➤ ilość usuniętego azbestu [m²] – 10 484, ➤ ilość usuniętego azbestu [Mg] – 157,26, ➤ koszt usunięcia azbestu [zł] – 108 173,91.
65.	Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów gospodarczych i przemysłowych oraz zwiększenie ilości odpadów poddawanych procesowi odzysku i recyklingu	Niezrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: PODMIOTY WYTWARZAJĄCE ODPADY</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego wytworzono 45,2 tys. ton odpadów innych niż komunalne, natomiast w 2022 roku 47,8 tys. ton. ➤ Powyższe dane wskazują na znaczny wzrost ilości wytworzonych odpadów innych niż komunalne na terenie miasta w porównaniu do lat wcześniejszych (w 2019 r. na terenie miasta wytworzono 33,0 tys. ton odpadów innych niż komunalne, natomiast w 2020 r. 34,6 tys. ton).
66.	Kontrola w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 Urząd Miasta prowadził kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wpisanych do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, w zakresie wymagań określonych w art. 9d ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach tj.: posiadania wyposażenia umożliwiającego odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz zapewnienia jego odpowiedniego stanu technicznego; utrzymania odpowiedniego stanu sanitarnego pojazdów i urządzeń do odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości; spełnienia wymagań technicznych dotyczących wyposażenia pojazdów do odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości; zapewnienia odpowiedniego usytuowania i wyposażenia bazy magazynowo-transportowej.
67.	Kontrola podmiotów gosp. w zakresie właściwie prowadzonej gospodarki odpadami	Zrealizowane	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Łącznie przeprowadzono kontrole 5 przedsiębiorców odbierających odpady komunalne z terenu Tomaszowa Mazowieckiego.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż przedsiębiorcy prowadzą działalność zgodnie z zapisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz aktami prawa miejscowego obowiązującymi na terenie miasta. <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 26 kontroli podmiotów gospodarczych z zakresu postępowania z odpadami (11 z przeprowadzonych kontroli wykazało naruszenia).
68.	Prowadzenie monitoringu składowiska odpadów	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. na monitoring składowiska w m. Lubochnia-Górki wydatkowano 4.797,00 zł. ➤ W 2022 r. na monitoring składowiska w m. Lubochnia-Górki wydatkowano 3.185,70 zł.
69.	Prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych promujących właściwe segregowanie odpadów	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Projekt: Sprzątanie świata – ogólnopolska kampania przebiegając pod hasłem „myślę, więc nie śmieczę” – EDYCJA 2021 - celem projektu było promowanie nieśmiecenia, edukacja odpadowa oraz inicjowanie działań dzięki którym zmniejszy się negatywny wpływ na środowisko. Młodzi wolontariusze ze wszystkich przedszkoli i szkół wyruszyli na sprzątanie miasta. W akcji wzięło udział około 4 080 dzieci i młodzieży. Ogółem zebrano 0,932 Mg odpadów. Ponadto w placówkach oświatowych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego w roku 2021 został przeprowadzony program kształtujący świadomość ekologiczną. Zadanie było realizowane przez trzy firmy realizujące zagospodarowanie odpadów odebranych z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego w ilości 15 godzin lekcyjnych. Realizacja zajęć obejmowała m.in. projekcję spektaklu online pt. „Calineczka Magia tkwi w naturze” zrealizowanego przez Teatr Ekologiczny BOHEMA HOUSE. Sztuka poruszała treści zawarte w podstawie programowej szkół takie jak klimat, zanieczyszczenie środowiska, segregacja odpadów. Widowisko miało charakter wychowawczy. Ponadto wykonano prelekcje podczas których mówiono o powtórny wykorzystaniu surowców wtórnych, uświadamiano jak ważna jest segregacja odpadów, co wiąże z potrzebą zmniejszania ilości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. ➤ Projekt: Sprzątanie świata – ogólnopolska kampania przebiegająca pod hasłem „WSZYSTKIE ŚMIECI SĄ NASZE” – EDYCJA 2022 - celem akcji było promowanie utrzymania czystości i porządku, edukacja odpadowa oraz inicjowanie działań dzięki którym zmniejszy się negatywny wpływ na środowisko. Młodzi wolontariusze ze wszystkich przedszkoli i szkół wyruszyli na sprzątanie miasta. W akcji wzięło udział około 3 628 dzieci i młodzieży. ➤ Ponadto w raportowanych latach nadal realizowany był program „Tomaszów Mazowiecki bez plastiku”. W 2019 r. zarządzeniem nr 369/2019 Prezydenta Miasta z dn. 28 sierpnia 2019 roku w sprawie podjęcia działań zmierzających do ograniczenia stosowania przedmiotów jednorazowego użytku wykonanych z tworzyw sztucznych zapoczątkowano akcję „Tomaszów

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZÓW MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<p>Mazowiecki bez plastiku”. W Urzędzie Miasta, jednostkach organizacyjnych oraz w trakcie wydarzeń organizowanych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki zrezygnowano z używania jednorazowych kubków, talerzy, sztućców i innych artykułów tego typu na rzecz wielorazowych odpowiedników oraz jednorazowych produktów podlegających kompostowaniu lub biodegradacji. Ograniczono również zużycie papieru dzięki wymianie korespondencji drogą e-mailową. Ponadto w szkołach zainstalowano poidełka na wodę, w innych placówkach zastosowano dzbanki filtrujące wodę, by ograniczyć zużycie plastikowych opakowań na napoje. Realizacja działań z każdym rokiem jest kontynuowana.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 r. w ramach projektu pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI - ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” opracowano <i>Program Edukacji Ekologicznej „EKOpozytywny Tomaszów”</i>. Celem nadrzędnym (misją) Programu jest stałe podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej oraz kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców. Jako kluczowe obszary tematyczne z zakresu edukacji ekologicznej na terenie miasta przyjęto m.in.: promowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji, w tym zapobieganie marnowaniu żywności; promowanie wiedzy na temat hierarchii postępowania z odpadami w myśl zasady 3R (<i>reduce, reuse, recycle</i>) - ograniczaj, używaj ponownie, segreguj oraz zmiany nawyków mieszkańców w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi; kształtowanie wiedzy na temat gospodarki odpadami i zmiana postaw w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). <p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: ZGWK W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM SP. Z O.O.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. prowadzono działania w zakresie edukacji ekologicznej ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami. Działalność ta została mocno ograniczona narzuconymi obostrzeniami w wyniku ogłoszenia stanu epidemii COVID-19. W ramach edukacji ekologicznej odwiedzano przedszkolaki z wykładem edukacyjnym na temat: czym jest gospodarka odpadami, czym są i skąd się biorą odpady, czym jest segregacja odpadów i jakie ma znaczenie dla środowiska. W spotkaniach towarzyszyła maskotka Spółki „Kropelka”, wręczone zostały upominki. Odbył się również pokaz pojazdu do zbiórki odpadów komunalnych. ➤ W 2021 r. przeprowadzono również promocję medialną otwarcia Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych ze ścieżką edukacyjną. W miesiącu wrześniu 2021 r. Wydział Gospodarki Odpadami wziął udział w ogólnokrajowej akcji „Sprzątanie Świata”. Dostarczono worki oraz rękawiczki jednorazowe do szkół i przedszkoli. Po zakończonym sprzątnięciu odebrano worki z odpadami. ➤ W 2022 r. w ramach edukacji ekologicznej odwiedzano przedszkolaki z wykładem edukacyjnym na temat: czym jest gospodarka odpadami, czym są i skąd się biorą odpady, czym jest segregacja odpadów i jakie ma znaczenie dla środowiska. W spotkaniach towarzyszyła

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			maskotka Spółki „Kropelka” oraz wręczone były upominki. Pracownicy Wydziału Gospodarki Odpadami zaprezentowali się ze stoiskiem edukacyjnym na Międzyprzedszkolnym Miejsko-Powiatowym Festiwalu Piosenki Wakacyjnej oraz Festiwalu „A może byśmy tak... do Tomaszowa” (Dni Tomaszowa).
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE			
70.	Ustanawianie nowych form ochrony przyrody	Niezrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: ORGANY WSKAZANE W USTAWIE O OCHRONIE PRZYRODY W latach 2021-2022 na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego nie ustanawiano nowych form ochrony przyrody. Natomiast 5 pomników przyrody ustanowiono na terenie miasta w 2020 roku – uchwałą nr XXVIII/221/2020 z dnia 28 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (pomnikami przyrody ustanowiono następujące drzewa: 1) topola biała (<i>Populus alba</i>) – rosnąca na terenie Parku Bulwary; 2) dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) – rosnący na terenie Parku im. Jana Serafina Rode; 3) klon pospolity (<i>Acer platanoides</i>) - rosnący na terenie Parku im. Jana Serafina Rode; 4) dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - rosnący na terenie Parku im. Solidarności; 5) olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>) - rosnąca na terenie Parku im. Solidarności.
71.	Bieżąca pielęgnacja, ochrona i utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz miejsc cennych przyrodniczo	Zrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI <ul style="list-style-type: none"> ➤ W dniu 23 września 2021 r. Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego przyjęła uchwałę nr XLIX/363/2021 w sprawie przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych pomników przyrody. W uchwale uzgodniono następujący zakres prac pielęgnacyjnych: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wykonanie w koronach cięć sanitarnych polegających na usunięciu gałęzi martwych, zamierających, nadłamanych oraz słabo umocowanych; ➤ wykonanie w koronach cięć prześwietlających; ➤ wykonanie cięć korygujących polegających na wykonaniu skrajnych zabiegów w już ukształtowanej koronie celem poprawienia stabilności konstrukcji; ➤ zabezpieczenie miejsc po obciętych konarach i gałęziach polegające na oczyszczeniu, uformowaniu i zaimpregnowaniu powierzchni rany lub ubytku; ➤ założenie w koronach wiązań elastycznych opasowych stabilizujących drzewo. ➤ W latach 2021-2022 wydatkowano kwotę 12 369,45 zł na zakup ławek i odbiór odpadów w rezerwacie przyrody „Niebieskie Źródła”. ➤ W 2022 r. wydatkowano 19.900,00 zł na zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody.
72.	Zalesianie nowych terenów (z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych)	Zrealizowane	PODMIOT REALIZUJĄCY: NADLEŚNICTWO SMARDZEWICE, WŁAŚCICIELE PRYWATNI <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 powierzchnia lasów na terenie Tomaszowa Mazowieckiego zwiększyła się o 24,00 ha, co stanowi przyrost o 4,8 % (z 502,79 ha wg stanu na dzień 31.12.2020 r. do 526,79 ha wg stanu na dzień 31.12.2022 r.).

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
73.	Ochrona i pielęgnowanie obszarów leśnych	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: NADLEŚNICTWO SMARDZEWICE</p> <p>Wykaz prac z zakresu utrzymania, zagospodarowania i ochrony lasów w latach 2021-2022 na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ odnowienia naturalne na pow. 3,14 ha – koszt: 21 780,30 zł netto, ➤ pielęgnowanie lasu (ogółem) na pow. 47,45 ha – koszt: 50 182,26 zł netto, ➤ pielęgnowanie gleby i niszczenie chwastów na pow. 22,31 ha – koszt: 21 816,58 zł netto, ➤ czyszczenia wczesne na pow. 14,72 ha – koszt: 15 185,64 zł netto, ➤ czyszczenia późne na pow. 10,42 ha – koszt: 13 180,04 zł netto, ➤ trzebieże (ogółem) na pow. 40,63 ha – koszt: 129 996,51 zł netto, ➤ trzebieże wczesne na pow. 16,89 ha – koszt: 44 722,33 zł netto, ➤ ochrona lasu przed zwierzyną na pow. 17,4 ha (grodzenia, wykładanie drzew ogryzowych), ➤ zbiórka i wywóz odpadów z terenów leśnych w ilości 70 m³.
74.	Prowadzenie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa	Zrealizowane	<p>Wykaz prac zrealizowanych w latach 2021-2022 w ramach sprawowania nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa na terenie Tomaszowa Mazowieckiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ masa ocechowanego drewna: 43,30 m³, ➤ ilość spraw związanych z cechowaniem drewna: 11 szt., ➤ ilość wydanych świadectw legalności pozyskanego drewna: 8 szt., ➤ ilość udzielonych porad, instruktaży i doradztwo właścicielom lasów: 56 szt., ➤ ilość godzin poświęconych na prowadzenie nadzoru: 77 godz.
75.	Tworzenie oraz bieżące utrzymanie i rewitalizacja terenów zieleni urządzonej	Zrealizowane	<p>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</p> <p>ROK 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 roku na utrzymanie zieleni w mieście wydatkowano 289 082,66 zł z przeznaczeniem na zakup kwiatów, drzew, roślin nasion i torfu, materiałów do dokonania nasadzeń, tablicy informacyjnej, rozdrabniacza do gałęzi, elementów systemu nawadniającego, materiałów do konserwacji elementów małej architektury oraz na zabiegi pielęgnacyjne roślin i nasadzenia, odbiór odpadów zielonych. ➤ Wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych w koronach drzew w Parku Solidarność w Tomaszowie Mazowieckim – na zadanie uzyskano dofinansowanie ze środków WFOŚiGW w Łodzi. W 2021 r. na zadanie wydatkowano kwotę 94 022,00 zł. ➤ Wykonanie koncepcji geotermalnego Parku Zdrowia przy ul. Strzeleckiej w Tomaszowie Mazowieckim – w 2021 r. środki w wysokości 151 290,00 zł zostały poniesione na wykonanie projektu koncepcyjnego wielofunkcyjnego obiektu balneologicznego i profilaktyki zdrowotnej - geotermalnego Parku Zdrowia przy ul. Strzeleckiej w Tomaszowie Mazowieckim. ➤ Modernizacja podestów umiejscowionych w Parku Bulwary - środki finansowe w wysokości 19.374,96 zł wydatkowano na modernizację podestów w Parku Bulwary.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
			<ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. opracowano koncepcję parków „kieszonkowych” na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego – w ramach zadania opracowano koncepcję parków „kieszonkowych” na terenie miasta w następujących lokalizacjach: okolice O.K. „Tkacz”, okolice SP nr 1, okolice ul. Topolowej, teren pomiędzy projektowaną drogą przed Areną Lodową a ul. św. Antoniego, teren na rogu ul. Stolarskiej, Szkolnej, Granicznej. Koszt zadania wyniósł 27 461,00 zł. ➤ Projekt pn. „Podnoszenie jakości zasobów turystycznych Doliny Rzeki Pilicy poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w Tomaszowie Mazowieckim – Etap II” – na zadanie wydatkowano 61.500,00 zł. W ramach zadania zrealizowano I etap uzyskiwania decyzji i uzgodnień stanowiących załączniki do PFU i koncepcji architektonicznej. <p>ROK 2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2022 roku na utrzymanie zieleni w mieście wydatkowano 382.121,24 zł z przeznaczeniem na zakup nasion kwiatów, trawy, ziemi, drzew i roślin, materiałów do palikowania drzew, środków chemicznych, parasoli, akcesoriów do podlewania, nożyc do żywopłotu oraz na zabiegi pielęgnacyjne roślin – 232.226,39 zł, realizację projektu pn. „Ogrody przyjazne naturze w Tomaszowie Mazowieckim” w formie pomocy finansowej w ramach projektu „Województwo Łódzkie Ogrodem Polski” – „Ogrody przyjazne naturze” w związku z dotacją celową z Województwa Łódzkiego – 149.894,85 zł. ➤ Projekt pn. „Podnoszenie jakości zasobów turystycznych Doliny Rzeki Pilicy poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w Tomaszowie Maz. – Etap II” - w 2022 r. zrealizowano II etap (końcowy) realizacji zadania. Etap II obejmował uzyskanie opinii geotechnicznej, pozwolenia wodnoprawnego i uzgodnień stanowiących załączniki do Programu Funkcjonalno-Użytkowego i koncepcji architektonicznej w ramach w/w zadania inwestycyjnego. Został poniesiony wydatek w wysokości 12 300,00 zł. ➤ Wykonanie koncepcji geotermalnego Parku Zdrowia przy ul. Strzeleckiej w Tomaszowie Mazowieckim wraz z jego realizacją - w ramach zadania opracowano Program Funkcjonalno-Użytkowy dla obiektu Termy Niebieskie Źródła. W 2022 roku na zadanie wydatkowano kwotę 91 417,90 zł. ➤ Projekt pn.: „TOMASZÓW MAZOWIECKI – ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” - w 2022 r. w ramach zadania opracowano I etap dokumentacji projektowej dotyczącej rewitalizacji Parku Miejskiego „Solidarność” i parku przypałacowego. Zadanie finansowane ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2014-2021 i budżetu państwa. Wydatki poniesione na zadanie w 2022 r. wyniosły 170 000,00 zł.
76.	Wnikliwe prowadzenie postępowań dotyczących wycinki drzew	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przyjęte zgłoszenia dotyczące zamiaru usunięcia drzew: 133 w 2021 r. oraz 117 w 2022 r. ➤ Przyjęte wnioski o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew: 114 w 2021 r. oraz 130 w 2022 r.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
77.	Podnoszenie świadomości przyrodniczej społeczeństwa	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: GMINA MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W 2021 r. uzyskano dotację ze środków WFOŚiGW w Łodzi w ramach konkursu z dziedziny edukacja ekologiczna dla projektu pn.: „Utworzenie punktu dydaktycznego pn. Spotkania z naturą” realizowanego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4, w Szkole Podstawowej nr 1 przy ul. L. W. Maya 11/13 w Tomaszowie Mazowieckim. Koszt zadania - 45 000,00 zł. ➤ W 2022 r. uzyskano dotację ze środków WFOŚiGW w Łodzi w ramach konkursu z dziedziny edukacja ekologiczna dla projektów: a) Utworzenie punktu dydaktycznego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3, Szkoła Podstawowa nr 7, ul. Ludwikowska 113/115 w Tomaszowie Mazowieckim pn. „Ogród małych odkrywców” - 32 000,00 zł; b) Utworzenie punktu dydaktycznego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7, Szkoła Podstawowa nr 11, ul. Św. Antoniego 43/45 w Tomaszowie Mazowieckim pn. „Przyrodnicza Akademia Czerech Żywiołów” - 44 891,02 zł; c) Utworzenie punktu dydaktycznego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 9, Szkoła Podstawowa nr 9, ul. Jałowcowa 8 w Tomaszowie Mazowieckim pn. „Uczymy się pod chmurką” - 45 000,00 zł. ➤ W 2022 r. w ramach projektu pn. „TOMASZÓW MAZOWIECKI - ARENA POZYTYWNEJ ENERGII: wzmocnienie spójności społecznej i gospodarczej oraz podniesienie jakości środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim” opracowano <i>Program Edukacji Ekologicznej „EKOPozytywny Tomaszów”</i>. Celem nadrzędnym (misją) Programu jest stałe podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej oraz kształtowanie postaw proekologicznych mieszkańców. Jako kluczowe obszary tematyczne z zakresu edukacji ekologicznej na terenie miasta przyjęto m.in.: pogłębianie wiedzy na temat zasobów przyrodniczych miasta; kształtowanie wiedzy na temat ochrony zasobów przyrody, w tym znaczenia różnorodności biologicznej oraz ochrony krajobrazu; pogłębianie wiedzy na temat adaptacji do zmian klimatu poprzez właściwe gospodarowanie na terenach zielonych (np. zazielenianie przestrzeni, „odbetonowywanie” wysp ciepła, zatrzymywanie deszczówki itp.); aktywizacja społeczna w zakresie współtworzenia obszarów zielonych (np. udział w akcjach sadzenia drzew, krzewów i pnączy, siania łąk kwietnych, dbałość o tereny zielone); propagowanie postawy zaangażowania w ochronę przyrody, np. udział w inwentaryzowaniu drzew, występowanie o objęcie ochroną pomnikową cennych obiektów przyrodniczych, dbałość o publiczne i prywatne tereny zielone, podejmowanie aktywnych działań w przypadku zaobserwowania niszczenia zieleni, np. niewłaściwa pielęgnacja drzew, koszenie trawników w czasie suszy, nielegalny wjazd i parkowanie na terenach zielonych, trawnikach itp., wspólne sprzątanie okolicy miejsca zamieszkania); kształtowanie wśród mieszkańców nawyku spędzania czasu wolnego w przyrodzie, uświadomienia prozdrowotnego znaczenia kontaktu z przyrodą.

*RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022*

Lp.	Wyznaczone zadanie	Stan realizacji zadania	Podmiot realizujący oraz opis/przykłady realizacji zadania
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI			
78.	Kontrola zakładów przemysłowych	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W ŁODZI</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ W latach 2021-2022 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi przeprowadził na terenie Tomaszowa Mazowieckiego 2 kontrole podmiotów gospodarczych z zakresu przeciwdziałaniu poważnym awariom przemysłowym (kontrole nie wykazały naruszeń).
79.	Organizowanie szkoleń, ćwiczeń i warsztatów (dot. poważnych awarii i zarządzania kryzysowego)	Zrealizowane	<p><u>PODMIOT REALIZUJĄCY: KOMENDA PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W TOMASZOWIE MAZ.</u></p> <p>Wykaz zrealizowanych ćwiczeń na terenie Tomaszowa Mazowieckiego w latach 2021-2022:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ czerwiec 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Generała Roweckiego 38/40; ➤ lipiec 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. CHIPITA POLAND SP. z o.o., ul. Wysoka 31, Tomaszów Mazowiecki; ➤ sierpień 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Megatech Industries Tomaszów Sp. z o.o., ul. Piaskowa 120, Tomaszów Mazowiecki; ➤ wrzesień 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Frito Lay Sp. z o.o., ul. Włókiennicza 12/18, Tomaszów Mazowiecki; ➤ wrzesień 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Urząd Poczty Polskiej, ul. Mościckiego 14/18, Tomaszów Mazowiecki; ➤ październik 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. FM Polska Sp. z o.o., ul. Warszawska 153, Tomaszów Mazowiecki; ➤ październik 2021 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. WAGRAN Sp. z o.o., ul. Spalska 103/105, Tomaszów Mazowiecki; ➤ czerwiec 2022 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Generała Roweckiego 38/40; ➤ czerwiec 2022 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Budynek mieszkalny wielorodzinny (pot. wieżowiec), ul. Dubois 17, Tomaszów Mazowiecki; ➤ sierpień-wrzesień 2022 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Prezydenta Ignacego Mościckiego 40; ➤ wrzesień 2022 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. Zakład ROLDROB S.A., ul. Warszawska 168/172, Tomaszów Mazowiecki; ➤ listopad 2022 r. - ćwiczenia z zakresu taktyki ratowniczej i taktyki zwalczania pożarów. BALEXMETAL Sp. z o.o., ul. Spalska 143, Tomaszów Mazowiecki.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji

2.2. Analiza wskaźnikowa realizacji Programu Ochrony Środowiska

W niniejszym Raporcie opracowano zestaw wskaźników służących do monitorowania postępów wdrażania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027”. Dla poszczególnych wskaźników ustalono ich wartość bazową (*rozpoczęcie realizacji POŚ – wartość wskaźnika wg stanu na koniec 2019 r.*) oraz wartość docelową (*zakończenie realizacji POŚ – oczekiwana wartość wskaźnika w 2023 r.*).

Analiza wskaźnikowa realizacji „Programu Ochrony Środowiska” polega na przypisaniu wartości dla poszczególnych wskaźników w kolejnych latach realizacji dokumentu oraz ich porównaniu z wartością bazową i docelową. Jeżeli zaobserwowana zmiana wartości wskaźnika (wartość pośrednia wskaźnika) odbiega od zmiany oczekiwanej wówczas dany wskaźnik oceniony został negatywnie (kolor czerwony). Natomiast w przypadku zgodności zmiany zaistniałej z oczekiwaną dany wskaźnik oceniony został pozytywnie (kolor zielony).

Analizę wskaźnikową realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Tomaszowa Mazowieckiego” za lata 2021-2022 przedstawiono w kolejnej tabeli.

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Tabela 2. Analiza wskaźnikowa realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki” w latach 2021-2022

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA					
Stężenie roczne benzo(a)pirenu na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej przy ul. Św. Antoniego 43/45 (dane GIOŚ)	3,4 ng/m ³	<3,4 ng/m ³	3,0 ng/m ³ (2020 r.) 3,0 ng/m ³ (2021 r.) 3,0 ng/m ³ (2022 r.)	pozytywna	poprawa jakości powietrza – notowanie niższych stężeń benzo(a)pirenu na stacji GIOŚ przy ul. Św. Antoniego 43/45
Stężenie roczne pyłu zawieszonego PM10 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej przy ul. Św. Antoniego 43/45 (dane GIOŚ)	29,9 µg/m ³	<29,9 µg/m ³	26,9 µg/m ³ (2020 r.) 29,8 µg/m ³ (2021 r.) 27,2 µg/m ³ (2022 r.)	pozytywna	poprawa jakości powietrza – notowanie niższych stężeń pyłu PM10 na stacji GIOŚ przy ul. Św. Antoniego 43/45
Realizacja programu „Czyste Powietrze” na terenie miasta – liczba podpisanych umów w danym roku (dane WFOŚiGW)	54 szt.	>54 szt.	218 szt. (2020 r.) 206 szt. (2021 r.) 277 szt. (2022 r.)	pozytywna	wzrost liczby podpisanych umów przez beneficjentów z terenu miasta w ramach programu „Czyste Powietrze”
Realizacja programu „Mój Prąd” na terenie miasta – liczba podpisanych umów w danym naborze (dane WFOŚiGW)	21 szt. (I nabór)	>21 szt.	197 szt. (II nabór) 129 szt. (III nabór) 52 szt. (IV nabór)	pozytywna	wzrost liczby podpisanych umów przez beneficjentów z terenu miasta w ramach programu „Mój Prąd”
Długość sieci ciepłowniczej ZGC Sp. z o.o. (dane ZGC Sp. z o.o.)	36,338 km	>36,338 km	36,953 km (2020 r.) 37,334 km (2021 r.) 37,406 km (2022 r.)	pozytywna	wzrost długości sieci ciepłowniczej
Długość sieci ciepłowniczej preizolowanej ZGC Sp. z o.o. (dane ZGC Sp. z o.o.)	21,238 km	>21,238 km	22,029 km (2020 r.) 22,485 km (2021 r.) 22,557 km (2022 r.)	pozytywna	wzrost długości sieci ciepłowniczej wykonanej w technologii preizolowanej
Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej ZGC Sp. z o.o. (dane ZGC Sp. z o.o.)	375 szt.	>375 szt.	381 szt. (2020 r.) 390 szt. (2021 r.) 391 szt. (2022 r.)	pozytywna	wzrost liczby budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
Długość czynnej sieci gazowej (dane GUS)	110,962 km	>110,962 km	112,782 km (2020 r.) 117,690 km (2021 r.)	pozytywna	wzrost długości czynnej sieci gazowej
Liczba czynnych przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych (dane GUS)	3 388 szt.	>3 388 szt.	3 521 szt. (2020 r.) 3 712 szt. (2021 r.)	pozytywna	wzrost liczby czynnych przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych
Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem ziemnym (dane GUS)	2 356	>2 356	2 431 (2020 r.) 2 591 (2021 r.)	pozytywna	wzrost liczby gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem ziemnym
Stopień gazyfikacji miasta (dane GUS)	62,8%	>62,8%	65,0% (2020 r.) 67,0% (2021 r.)	pozytywna	wzrost stopnia gazyfikacji miasta
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM					
Długość dróg rowerowych (dane GUS)	27,3 km	>27,3 km	28,3 km (2020 r.) 29,5 km (2021 r.) 31,2 km (2022 r.)	pozytywna	wzrost długości dróg rowerowych
Dobowe natężenie ruchu na drodze krajowej nr 48 odc. Tomaszów Mazowiecki /przejście/ (dane GDDKiA)	9 012 poj./dobę (GPR 2015)	<9 012 poj./dobę	8 057 poj./dobę (GPR 2020-2021)	pozytywna	spadek natężenia ruchu na drodze krajowej nr 48 odc. Tomaszów Mazowiecki /przejście/
Dobowe natężenie ruchu na drodze wojewódzkiej nr 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /przejście/ (dane ZDW)	12 374 poj./dobę (GPR 2015)	<12 374 poj./dobę	15 635 poj./dobę (GPR 2020-2021)	negatywna	wzrost natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej nr 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /przejście/

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
Liczba decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu nałożonych na podmioty gospodarcze działające na terenie miasta (dane Starostwo)	3	3	6 (2022 r.)	negatywna	wzrost liczby decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu obowiązujących na terenie miasta
OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE					
Występowanie przekroczeń dopuszczalnego natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie miasta (zgodnie z monitoringiem prowadzonym przez GIOŚ)	BRAK PRZEKROCZEŃ	BRAK PRZEKROCZEŃ	BRAK PRZEKROCZEŃ (2022)	pozytywna	brak występowania przekroczeń dopuszczalnego natężenia promieniowania elektromagnetycznego na terenie miasta
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA					
Długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej (dane GUS)	175,0 km	>175,0 km	177,2 km (2020 r.) 181,3 km (2021 r.) 182,9 km (2022 r.)	pozytywna	wzrost długości czynnej sieci kanalizacji sanitarnej
Liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych (dane GUS)	4 850 szt.	>4 850 szt.	6 476 szt. (2020 r.) 6 579 szt. (2021 r.) 6 736 szt. (2022 r.)	pozytywna	wzrost liczby czynnych przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych
Liczba awarii sieci kanalizacji sanitarnej (dane GUS)	182	<182	78 (2020 r.) 59 (2021 r.) 117 (2022 r.)	pozytywna	spadek liczby awarii sieci kanalizacji sanitarnej
Ilość ścieków oczyszczonych na komunalnej oczyszczalni ścieków (dane GUS)	2 217,0 tys. m ³	>2 217,0 tys. m ³	2 218,0 tys. m ³ (2020 r.) 2 069,0 tys. m ³ (2021 r.) 2 386,0 tys. m ³ (2022 r.)	pozytywna	wzrost ilości ścieków oczyszczonych na komunalnej oczyszczalni ścieków
Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie miasta (dane GUS)	1 369 szt.	<1 369 szt.	1 311 szt. (2020 r.) 1 298 szt. (2021 r.) 1 198 szt. (2022 r.)	pozytywna	spadek liczby zbiorników bezodpływowych na terenie miasta

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
Długość czynnej sieci wodociągowej (rozdzielczej i magistralnej) (dane GUS)	195,8 km	>195,8 km	177,2 km (2020 r.) 181,3 km (2021 r.) 182,9 km (2022 r.)	pozytywna	wzrost długości czynnej sieci wodociągowej
Liczba czynnych przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych (dane GUS)	5 721 szt.	>5 721 szt.	7 671 szt. (2020 r.) 7 707 szt. (2021 r.) 7 766 szt. (2022 r.)	pozytywna	wzrost liczby czynnych przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych
Liczba awarii sieci wodociągowej (dane GUS)	62	<62	70 (2020 r.) 55 (2021 r.) 124 (2022 r.)	negatywna	wzrost liczby awarii sieci wodociągowej
Zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (dane GUS)	41,1 m ³	<41,1 m ³	42,9 m ³ (2020 r.) 42,5 m ³ (2021 r.) 42,3 m ³ (2022 r.)	negatywna	wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Zużycie wody na potrzeby przemysłu (dane GUS)	789 tys. m ³	<789 tys. m ³	776 tys. m ³ (2020 r.) 754 tys. m ³ (2021 r.) 782 tys. m ³ (2022 r.)	pozytywna	spadek zużycia wody na potrzeby przemysłu na terenie miasta
Pobór wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej na terenie miasta (dane GUS)	7 535,0 tys. m ³	<7 535,0 tys. m ³	7 590,9 tys. m ³ (2020 r.) 7 562,0 tys. m ³ (2021 r.) 7 480,3 tys. m ³ (2022 r.)	pozytywna	spadek poboru wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej na terenie miasta
Stan ogólny JCWP Pilica od zb. Sulejów do ujścia (dane GIOŚ)	ZŁY	DOBRY	ZŁY (2022 r.)	negatywna	brak poprawy złego stanu JCWP

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
Stan ogólny JCWP Czarna Bielina (dane GIOŚ)	ZŁY	DOBRY	ZŁY (2022 r.)	negatywna	brak poprawy złego stanu JCWP
Stan ogólny JCWP Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia (dane GIOŚ)	ZŁY	DOBRY	ZŁY (2022 r.)	negatywna	brak poprawy złego stanu JCWP
OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY I ZASOBY GEOLOGICZNE					
Zasoby geologiczne bilansowe złóż piasków formierskich na terenie miasta (dane PIG)	880,75 tys. t	≥880,75 tys. t	869,14 tys. t (2020 r.) 869,14 tys. t (2021 r.) 869,14 tys. t (2022 r.)	negatywna	spadek dostępnych zasobów złóż piasków formierskich na terenie miasta
Zasoby geologiczne bilansowe złóż piasku na terenie miasta (dane PIG)	1 759 tys. t.	≥1 759 tys. t	1 682 tys. t (2020 r.) 1 612 tys. t (2021 r.) 1 551 tys. t (2022 r.)	negatywna	spadek dostępnych zasobów złóż piasku na terenie miasta
Powierzchnia gruntów leśnych (dane GUS)	524,00 ha	>524,00 ha	520,76 ha (2020 r.) 544,69 ha (2021 r.) 544,76 ha (2022 r.)	pozytywna	wzrost powierzchni gruntów leśnych
Powierzchnia gruntów rolnych wyłączonych z produkcji rolniczej (dane Starostwa)	0,30 ha	<0,30 ha	0,59 ha (2020 r.) 0,44 ha (2021 r.) 0,73 ha (2022 r.)	negatywna	wzrost powierzchni gruntów rolnych wyłączanych z produkcji rolniczej
Powierzchnia gruntów zdewastowanych działalnością górniczą wymagających przeprowadzenia rekultywacji (dane Starostwa)	45,74 ha	<45,74 ha	45,74 ha (2020 r.) 44,64 ha (2021 r.) 43,71 ha (2022 r.)	pozytywna	spadek powierzchni gruntów zdewastowanych działalnością górniczą wymagających rekultywacji

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
Stopień pokrycia obszaru miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (dane GUS)	17,55%	>17,55%	18,50% (2020 r.) 18,50% (2021 r.) 19,30% (2022 r.)	pozytywna	wzrost stopnia pokrycia obszaru miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
Powierzchnia niezrekultywowanych terenów składowania odpadów (dane GUS)	29,8 ha	<29,8 ha	29,8 ha (2020 r.) 29,8 ha (2021 r.) 29,8 ha (2022 r.)	negatywna	występowanie na terenie miasta niezrekultywowanych terenów składowania odpadów
OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW					
Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta (dane Urząd Miasta)	27 480,1 Mg	<27 480,1 Mg	24 135,3 Mg (2020 r.) 23 676,4 Mg (2021 r.) 22 432,0 Mg (2022 r.)	pozytywna	spadek ilości odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta
Ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych z terenu miasta (dane Urząd Miasta)	21 581,6 Mg	<21 581,6 Mg	17 236,1 Mg (2020 r.) 17 638,8 Mg (2021 r.) 16 663,8 Mg (2022 r.)	pozytywna	spadek ilości zmieszanych odpadów komunalnych odebranych z terenu miasta
Udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej masie odebranych odpadów komunalnych z terenu miasta (dane Urząd Miasta)	78,5%	<78,5%	71,4% (2020 r.) 74,5% (2021 r.) 74,3% (2022 r.)	pozytywna	spadek udziału zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej masie odebranych odpadów komunalnych z terenu miasta
Ilość odpadów zebranych w PSZOK (dane Urząd Miasta)	605,88 Mg	>605,88 Mg	1 182,3 Mg (2020 r.) 1 273,0 Mg (2021 r.) 1 091,4 Mg (2022 r.)	pozytywna	wzrost ilości odpadów zebranych w PSZOK
Ilość wytworzonych odpadów innych niż komunalne na terenie miasta (z działalności gospodarczej) (dane GUS)	33,0 tys. Mg	<33,0 tys. Mg	34,6 tys. Mg (2020 r.) 45,2 tys. Mg (2021 r.) 47,8 tys. Mg (2022 r.)	negatywna	wzrost ilości wytworzonych odpadów innych niż komunalne na terenie miasta

**RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO ZA LATA 2021-2022**

Wskaźnik/źródło danych	Wartości wskaźników określone w Programie Ochrony Środowiska		Wartość osiągnięta (realizacja POŚ)	Ocena zmiany wskaźnika	Opis zmiany wartości wskaźnika
	Wartość bazowa (rozpoczęcie realizacji POŚ – stan na 2019 r.)	Wartość docelowa (zakończenie realizacji POŚ – stan na 2023 r.)			
Ilość wyrobów azbestowych usuniętych w ramach PUWZA (narastająco od 2016 r.) (dane Urząd Miasta)	29 920 m ²	>29 920 m ²	42 992 (2020 r.) 67 208 (2021 r.) 77 692 (2022 r.)	pozytywna	wzrost ilości wyrobów azbestowych usuniętych z terenu miasta
OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE					
Powierzchnia lasów na terenie miasta (dane GUS)	503,06 ha	≥503,06 ha	502,79 ha (2020 r.) 526,72 ha (2021 r.) 526,79 ha (2022 r.)	pozytywna	wzrost powierzchni lasów na terenie miasta
Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej (dane GUS)	142,47 ha	≥142,47 ha	148,17 ha (2020 r.) 148,17 ha (2021 r.) 148,17 ha (2022 r.)	pozytywna	wzrost powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej
Powierzchnia obszarów chronionych na terenie miasta (dane GUS)	76,02 ha	≥76,02 ha	76,02 ha (2020 r.) 76,02 ha (2021 r.) 76,02 ha (2022 r.)	pozytywna	utrzymanie powierzchni obszarów chronionych na terenie miasta na dotychczasowym poziomie
Liczba pomników przyrody na terenie miasta (dane GUS)	23	≥23	28 (2020 r.) 28 (2021 r.) 28 (2022 r.)	pozytywna	wzrost liczby pomników przyrody na terenie miasta
OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI					
Liczba poważnych awarii na terenie miasta (dane GIOŚ)	0	0	0 (2020 r.) 0 (2021 r.) 0 (2022 r.)	pozytywna	brak występowania poważnych awarii na terenie miasta
Liczba zakładów ZDR i ZZR na terenie miasta (dane GIOŚ)	1 (Balex Metal Sp. z o.o.)	1	1 (2020 r.) 1 (2021 r.) 1 (2022 r.)	pozytywna	brak powstawania nowych zakładów ZDR i ZZR na terenie miasta

Źródło: opracowanie własne

3. STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE MIASTA (ISTNIEJĄCE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE)

Na podstawie aktualnej oceny stanu środowiska oraz sporządzonego raportu zidentyfikowano najważniejsze problemy środowiskowe na terenie Tomaszowa Mazowieckiego, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych lub zapobiegawczych w ramach „Programu Ochrony Środowiska” (kluczowe obszary interwencji).

3.1. Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza

Zgodnie z aktualną „Roczną oceną jakości powietrza w województwie łódzkim – raport wojewódzki za rok 2022” (GIOŚ RWMŚ w Łodzi, kwiecień 2022) na terenie Tomaszowa Mazowieckiego ze względu na kryterium ochrony zdrowia ludzi wyznaczono obszar przekroczeń poziomu docelowego zawartości **benzo(a)pirenu** w powietrzu (przekroczono stężenie roczne, tj. $>1 \text{ ng/m}^3$).

Według danych GIOŚ głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie łódzkim jest emisja antropogeniczna pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierchniowa), mniejszy udział stanowią emisje z działalności przemysłowej (emisja punktowa) oraz transportu (emisja liniowa). Głównymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń są kominy domów ogrzewanych indywidualnie. Dostrzegalna jest wysoka zależność pomiędzy zmiennością sezonową i wartościami stężeń zanieczyszczeń w powietrzu - w sezonie grzewczym wielkości stężeń benzo(a)pirenu oraz pyłów zawieszonych były wysokie, natomiast w okresie letnim znacznie niższe. Najwyższe stężenia na terenie województwa odnotowano na terenach, gdzie dominuje niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych. Z kolei transport samochodowy wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg, natomiast tlenki azotu są emitowane z rur wydechowych. Przemysł zlokalizowany na obszarze województwa ze względu na dużą wysokość kominów, w znacznym stopniu eksportuje zanieczyszczenia poza granice województwa. Natomiast zakłady przemysłowe o istotnej emisji nieorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie emitory wpływają także negatywnie na jakość powietrza w swoim otoczeniu.

Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego przy ul. Św. Antoniego 43/45 zlokalizowana jest stacja pomiarowa jakości powietrza należąca do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska funkcjonująca w ramach Wojewódzkiego Systemu Monitoringu Jakości Powietrza. Na stacji prowadzone są pomiary w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu. Wyniki pomiarów PM10 i B(a)P prowadzone na stacji wskazują na poprawę jakości powietrza (notowanie niższych stężeń zanieczyszczeń).

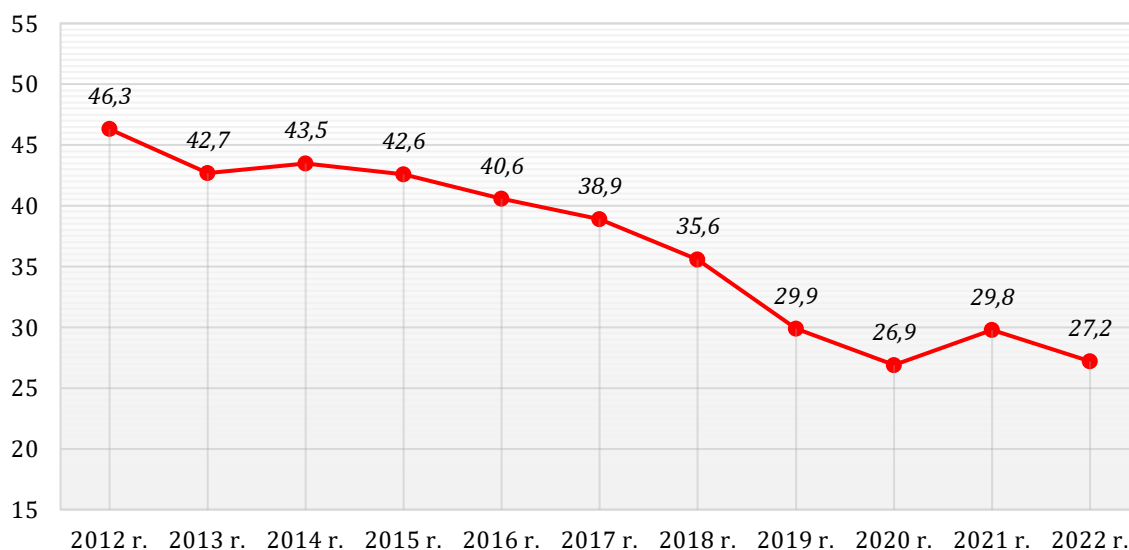
W kolejnej tabeli oraz na wykresach przedstawiono wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu w powietrzu w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Św. Antoniego 43/45.

Tabela 3. Wyniki pomiarów stężeń PM10 i B(a)P w powietrzu w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim

Rok	PM10 (dopuszczalne stężenie roczne: $40 \mu\text{g/m}^3$)	Benzo(a)piren (dopuszczalne stężenie roczne: 1 ng/m^3)
	$\mu\text{g/m}^3$	ng/m^3
2012	46,3	8,6
2013	42,7	11,4
2014	43,5	9,8

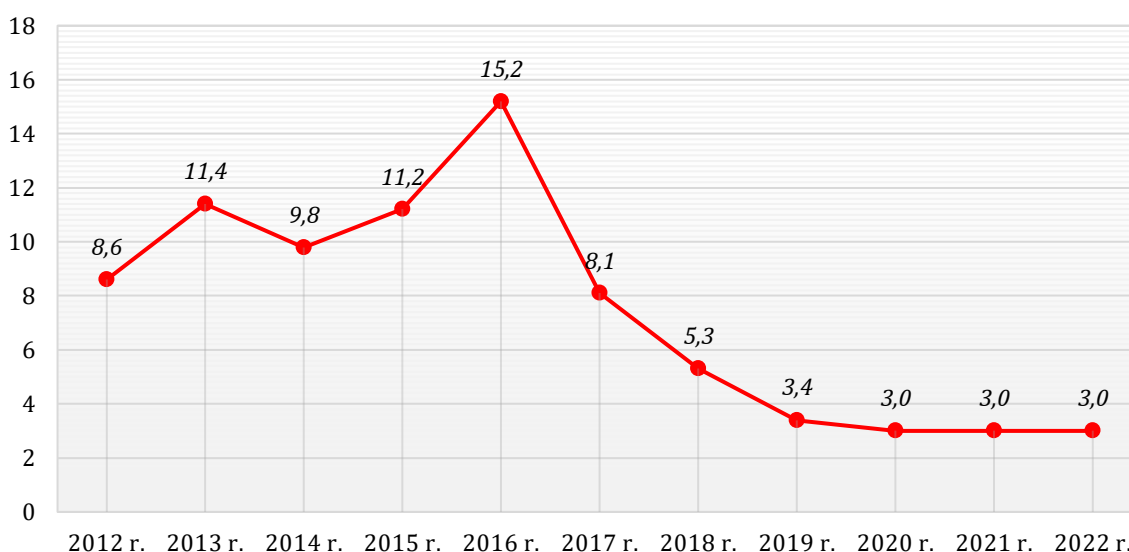
Rok	PM10 (dopuszczalne stężenie roczne: 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Benzo(a)piren (dopuszczalne stężenie roczne: 1 ng/m^3)
	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	ng/m^3
2015	42,6	11,2
2016	40,6	15,2
2017	38,9	8,1
2018	35,6	5,3
2019	29,9	3,4
2020	26,9	3,0
2021	29,8	3,0
2022	27,2	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

Wykres 1. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim (średnie roczne) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

Wykres 2. Stężenie benzo(a)pirenu w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim (średnie roczne) [ng/m^3]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ

3.2. Występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu

Głównym źródłem hałasu kształtującym klimat akustyczny danego terenu jest hałas drogowy, który generuje największą liczbę przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku.

Ochroną akustyczną objęte są tylko określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112), wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (np. tereny mieszkaniowe, rekreacyjne, szpitale). Poniżej przedstawiono dopuszczalne poziomy hałasu powodowanego przez drogi dla poszczególnych rodzajów terenów mieszkaniowych zgodnie z ww. rozporządzeniem:

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – dopuszczalny poziom dźwięku generowanego przez drogi dla wskaźnika $L_{DWN}=64$ dB, natomiast dla wskaźnika $L_N=59$ dB,
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – dopuszczalny poziom dźwięku generowanego przez drogi dla wskaźnika $L_{DWN}=68$ dB, natomiast dla wskaźnika $L_N=59$ dB,
- tereny zabudowy zagrodowej – dopuszczalny poziom dźwięku generowanego przez drogi dla wskaźnika $L_{DWN}=68$ dB, natomiast dla wskaźnika $L_N=59$ dB.

(WYJAŚNIENIE: wskaźnik L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku wyrażony w decybelach wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku; wskaźnik L_N - długookresowy średni poziom dźwięku wyrażony w decybelach wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku).

Najistotniejszy wpływ na emisję hałasu drogowego wywiera natężenie ruchu pojazdów samochodowych. Na terenie kraju co 5 lat przeprowadzany jest Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który obejmuje drogi krajowe oraz wojewódzkie. Ostatni GPR przeprowadzony został w latach 2020-2021. Głównym celem GPR jest uzyskanie, na podstawie wykonanych bezpośrednich pomiarów, zasadniczych parametrów i charakterystyk ruchu dla wszystkich odcinków sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Na podstawie wyników GPR dla odcinków dróg o największym natężeniu ruchu (tj. powyżej 3 mln/rok [8 200/dobę]) sporządzane są mapy akustyczne obrazujące m.in. natężenie emisji hałasu do środowiska.

Przez teren Tomaszowa Mazowieckiego przebiegają następujące drogi kategorii krajowej i wojewódzkiej:

- droga ekspresowa nr **S8** (Kłódzko – Białystok),
- droga krajowa (**DK**) nr **48** (Tomaszów Mazowiecki – Kock),
- droga wojewódzka (**DW**) nr **713** (Łódź – Opoczno).

Natężenie ruchu powyżej 8 200 poj./dobę odnotowano dla drogi ekspresowej S8 (cały odcinek przebiegający przez teren miasta) oraz dla DW nr 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /przejście 1: ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki/. W związku z czym eksploatacja ww. odcinków dróg może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach oraz wymagane jest sporządzenie dla nich map akustycznych.

Szczegółowe zestawienie wyników GPR 2020/2021 przeprowadzonego dla odcinków dróg znajdujących się na terenie Tomaszowa Mazowieckiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wyniki GPR 2020/2021 przeprowadzonego na sieci dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Tomaszowa Mazowieckiego

NR DROGI	ODCINEK POMIAROWY	NATĘŻENIE RUCHU [poj./dobę]
S8	W. TOMASZÓW MAZ. PŁD. - W. TOMASZÓW MAZ. CENTRUM	22 262
S8	W. TOMASZÓW MAZ. CENTRUM - W. TOMASZÓW MAZ. PŁN.	22 384
DK48	TOMASZÓW MAZ. /W. TOMASZÓW MAZ. (S8, DW713) - UL. WARSZAWSKA (DW713)/	7 842
DK48	TOMASZÓW MAZ. /UL. WARSZAWSKA (DW713) - UL. LUBOSZEWSKA/	6 881
DW713	UJAZD /DW715/ - TOMASZÓW MAZ. /DK48/	7 869
DW713	TOMASZÓW MAZ. /PRZEJŚCIE 1: UL. UJEZDZKA (DK48) - PL. KOŚCIUSZKI/	15 635
DW713	TOMASZÓW MAZ. /PRZEJŚCIE 2: PL. KOŚCIUSZKI - GR. MIASTA/	5 506

Źródło: źródło opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA (GPR 2020/2021)

STRATEGICZNA MAPA HAŁASU DLA DRÓG KRAJOWYCH O RUCHU POWYŻEJ 3 000 000 POJAZDÓW ROCZNIE W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

W kwietniu 2022 r. na zlecenie GDDKiA opracowana została „Strategiczna mapa hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim”.

Zgodnie z przeprowadzonym mapowaniem akustycznym droga S8 nie generuje na terenie miasta obszarów przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

STRATEGICZNA MAPA HAŁASU DLA DRÓG WOJEWÓDZKICH O RUCHU POWYŻEJ 3 MLN POJAZDÓW ROCZNIE W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM

W 2022 r. na zlecenie ZDW w Łodzi opracowana została „Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim”.

Zgodnie ze sporządzonymi mapami akustycznymi powierzchnia terenów zagrożonych hałasem od DW 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki/ dla wskaźnika L_{DWN} wynosi 0,417 km². Na terenach zagrożonych znajduje się 400 lokali mieszkalnych, które zamieszkuje 700 osób. Natomiast dla wskaźnika L_N powierzchnia terenów zagrożonych hałasem wynosi 0,266 km², na których znajduje się 200 lokali mieszkalnych zamieszkałych przez 300 os. Na wyznaczonych obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dla wskaźnika L_{DWN} znajduje się łącznie 56 budynków chronionych akustycznie, natomiast dla wskaźnika L_N – 48 budynków.

W kolejnych tabelach przedstawiono szczegółowe wyniki mapowania akustycznego przeprowadzonego dla DW 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki/.

Tabela 5. Zagrożenie hałasem od drogi wojewódzkiej nr 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki (wskaźnik L_{DWN})

Parametr	Zagrożenie hałasem - wskaźnik L_{DWN}					
	55-59,9	60-64,9	65-69,9	70,0-74,9	75,0-79,9	≥80
	[dB]	[dB]	[dB]	[dB]	[dB]	[dB]
Pow. terenów zagrożonych hałasem [km ²]	0,194	0,115	0,076	0,032	0	0
Liczba lokali mieszkalnych	200	100	100	0	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców	400	100	200	0	0	0
Liczba obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytom dzieci i młodzieży	0	1	0	0	0	0

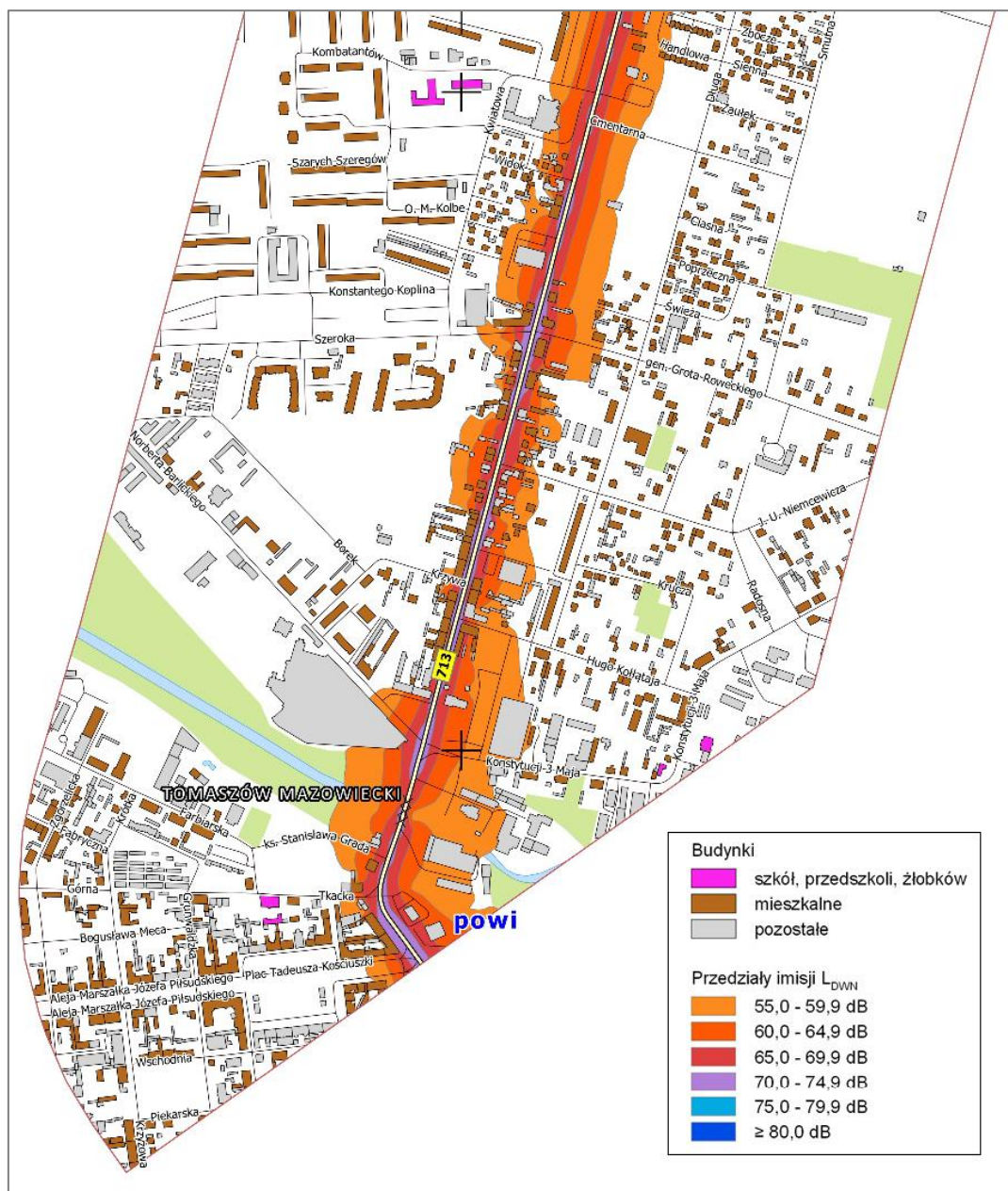
Źródło: „Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim” (ZDW w Łodzi, 2022)

Tabela 6. Zagrożenie hałasem od drogi wojewódzkiej nr 713 odc. Tomaszów Mazowiecki /ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki (wskaźnik L_N)

Parametr	Zagrożenie hałasem - wskaźnik L_N					
	50-54,9	55-59,9	60-64,9	65,0-69,9	70,0-74,9	≥75
	[dB]	[dB]	[dB]	[dB]	[dB]	[dB]
Pow. terenów zagrożonych hałasem [km ²]	0,134	0,078	0,054	0	0	0
Liczba lokali mieszkalnych	100	100	0	0	0	0
Liczba zagrożonych mieszkańców	100	100	100	0	0	0
Liczba obiektów związanych ze stałym lub czasowym pobytom dzieci i młodzieży	1	0	0	0	0	0

Źródło: „Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim” (ZDW w Łodzi, 2022)

Na poniższej rycinie przedstawiono fragment mapy akustycznej sporządzonej dla DW 713 na terenie Tomaszowa Maz. obrazującej imisję hałasu do środowiska (wskaźnik L_{DWN}).

Rysunek 1. Fragment mapy akustycznej sporządzonej dla DW nr 713 na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (emisja hałasu – wskaźnik L_{DWN})
Źródło: „Strategiczna mapa hałasu dla dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie w województwie łódzkim” (ZDW w Łodzi, 2022)

Hałas z działalności gospodarczej

Działalność prowadzona w obiektach przemysłowych jest jednym z podstawowych źródeł uciążliwości akustycznej dla środowiska zewnętrznego. Jakkolwiek hałasy przemysłowe powodują uciążliwość w znacznie mniejszym wymiarze niż hałasy od środków komunikacji, to jednak one są główną przyczyną interwencji i skarg. Na podstawie działalności kontrolnej WIOŚ problem nadmiernej emisji hałasu do środowiska w bardzo dużym stopniu związany jest z niewłaściwie prowadzoną przez władze lokalne, polityką zagospodarowywania przestrzennego. W dalszym ciągu występują przypadki sytuowania w jednorodzinnej zabudowie mieszkaniowej np. zakładów ślusarskich, stolarskich, lakierniczych itp., będących w okresie eksploatacji powodem licznych problemów, zwłaszcza w aspekcie ochrony przed hałasem.

W latach 2021-2022 Starosta Tomaszowski wydał 3 decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu obowiązujące na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego (decyzje takie wydawane są w sytuacji, gdy poza terenem zakładu w wyniku prowadzonej działalności przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku). Wykaz wydanych decyzji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wykaz decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu nałożonych przez Starostę w latach 2021-2022 na podmioty gospodarcze prowadzące działalności na terenie Tomaszowa Maz.

Adres zakładu, na terenie którego prowadzona jest instalacja objęta decyzją	Sygnatura i data wydania decyzji
Sklep Biedronka Nr 6063, Nowy Port 10/12, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.7.2020 z dnia 12.04.2021 r.
Market DINO, ul. Ks. J. Popiełuszki 63, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.1.2022 z dnia 10.11.2022 r.
Stacja paliw BP SATURN, ul. Warszawska 84, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	ZRO.6241.5.2020 z dnia 26.04.2021 r.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim

3.3. Zła jakość wód powierzchniowych

Podstawową jednostką gospodarki wodnej (łącznie z ochroną środowiska) jest jednolita część wód (JCW). Prawo wodne dzieli jednolite części wód na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Miasto Tomaszów Mazowiecki położone jest na terenie zlewni należących do następujących jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- JCWP Pilica od zb. Sulejów do ujścia,
- JCWP Czarna Bielina,
- JCWP Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia.

Aktualna kompleksowa ocena stanu JCWP na terenie kraju wykonana została przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na podstawie badań monitoringowych przeprowadzonych w latach 2016-2021. Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako „dobry”, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach tj., gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w „złym stanie”.

Stan ogólny wszystkich ww. JCWP znajdujących się na terenie Tomaszowa Mazowieckiego oceniono jako ZŁY. Szczegółowe wyniki monitoringu przedstawiają się następująco:

- JCWP Pilica od zb. Sulejów do ujścia:
  - lata badań: 2017-2021,
  - stan ekologiczny: umiarkowany,
  - stan chemiczny: poniżej dobrego,
  - stan ogólny: zły.
- JCWP Czarna Bielina:
  - lata badań: 2019-2021,
  - stan ekologiczny: umiarkowany,
  - stan chemiczny: poniżej dobrego,
  - stan ogólny: zły.
- JCWP Wolbórka od Dopływu spod Będzelina do ujścia
  - lata badań: 2017-2021,
  - stan ekologiczny: umiarkowany,
  - stan chemiczny: poniżej dobrego,
  - stan ogólny: zły.

Przekraczanymi wskaźnikami badanych JCWP decydującymi o złym stanie wód powierzchniowych na terenie miasta są:

- elementy biologiczne: fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce bentosowe, ichtiofauna,
- elementy fizykochemiczne: substancje rozpuszczone, wapń, odczyn pH, azot azotanowy, azot azotynowy, azot ogólny, fosfor fosforanowy (V), fosfor ogólny,
- elementy chemiczne: difenylotetry bromowane, fluoranten, heptachlor, benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(g,h,i)perylen.

Zgodnie z danymi GIOŚ RWMS w Łodzi do najważniejszych zagrożeń jakości wód na terenie województwa łódzkiego należy zaliczyć: zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe np. nieszczelne szamba) oraz nadmierny pobór wód. Należy wspomnieć także o poważnych zagrożeniach dla życia biologicznego wód powierzchniowych związanych z zabudową hydrotechniczną (szczególnie zamykającą koryta rzeczne) oraz zagrożeniach jakie niosą ze sobą ekstremalne zjawiska pogodowe.

3.4. Niski stopień selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

W 2021 r. łącznie z terenu miasta odebrano 23 676,417 Mg odpadów komunalnych, w tym 17 638,840 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co stanowi 74,5 %.

W 2022 r. łącznie z terenu miasta odebrano 22 432,006 Mg odpadów komunalnych, w tym 16 663,807 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co stanowi 74,3 %.

W latach 2021-2022 miasto Tomaszów Mazowiecki nie osiągnęło wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

3.5. Niezrekultywowane składowisko odpadów przemysłowych po Zakładach Włókien Chemicznych „WISTOM”

W 2021 roku na zlecenie Gminy-Miasto Tomaszów Mazowiecki opracowana została „Ekspertyza składowiska odpadów poprzemysłowych przy ul. Piaskowej w Tomaszowie Mazowieckim”. Przedmiotem opracowania była ocena stanu zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego wokół składowiska odpadów poprzemysłowych przy ulicy Piaskowej w Tomaszowie Mazowieckim oraz określenie działań zmierzających do przywrócenia wartości użytkowych terenom składowiska po ZWCh „Wistom” oraz działań zapobiegających szkodom w środowisku w wyniku funkcjonowania obiektu.

Składowisko przy ulicy Piaskowej w Tomaszowie Mazowieckim powstało w 1950 r. Do 1991 r. odpady z Zakładów deponowane były bezpośrednio w wyrobisku poeksploatacyjnym piasku. Składowisko zlokalizowane jest po północnej stronie drogi krajowej nr 48 na terenie działki nr 63, obręb 4, miasto Tomaszów Mazowiecki. Powierzchnia składowiska w obrębie obwałowań wynosi 2,19 ha. Brak danych dotyczących głębokości wyrobiska, w którym rozpoczęto deponowanie odpadów. Według archiwów największą głębokość uzyskano w części północnej. Można przypuszczać, że eksploatacja piasku nie była głębsza niż poziom wody podziemnej występujący bezpośrednim otoczeniu, a więc 6 - 7 m p.p.t. Na podstawie wykonanych sondowań geofizycznych można przypuszczać, że w części południowej odpady zalegają do głębokości 5 m p.p.t. W części północnej odpady lub ich oddziaływanie, sięga do głębokości około 10 m. W trakcie eksploatacji odpady były deponowane do wysokości terenu lokalnie nadpoziomowo. W północnej części składowiska deponowane były odpady ciekłe, głównie skoagulowana wiskoza. Do 1991 r. na składowisku zdeponowano 90 000 Mg odpadów mokrych oraz 33 000 Mg odpadów ceramicznych i budowlanych. W 1991 r. przystąpiono do modernizacji obiektu poprzez uszczelnienie dna z wykorzystaniem popiołów i szkła wodnego warstwą

o grubości 30 cm z nachyleniem na północny wschód. Poza kwaterą został zlokalizowany zbiornik na odcieki. Według danych archiwalnych w północno-wschodniej części obiektu zlokalizowano wylewisko płynnej wiskozy. Składowisko było otoczone wałem z popiołów o wysokości 1-1,5 m częściowo opartym o betonowe ogrodzenie. Deponowanie odpadów stałych prowadzono na podłożu z warstwy wapna mającego neutralizować kwaśny odczyn.

W październiku 1997 r. nastąpiła upadłość ZWCh „Wistom” i zaprzestano produkcji. W lutym 1999 r. syndyk masy upadłości Zakładów dokonał zbycia na rzecz osoby prywatnej (obywatela Republiki Chińskiej) prawa użytkowania wieczystego terenu stanowiącego własność Zakładów o łącznej powierzchni 134 ha, w tym działkę nr 63 przy ul. Piaskowej 157, na której zlokalizowane było składowisko odpadów poprodukcyjnych. W związku z sukcesywnym powstawaniem zaległości z tytułu niepłacenia przez nabywcę terenu podatku od nieruchomości na rzecz Gminy Miasta Tomaszowa Mazowieckiego, Prezydent Miasta wszczął przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne w celu wyegzekwowania zaległości z tego tytułu. W dniu 19 grudnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim wydał postanowienie o przysądzeniu prawa wieczystego użytkowania nieruchomości gruntowej położonej przy ul. Piaskowej 157 (działka nr 63) na rzecz Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Przeprowadzone w ramach ekspertyzy badania w zakresie oddziaływania na środowisko gruntowe nie wykazały przekroczeń w zakresie wykonanych oznaczeń w stosunku do wartości dopuszczalnych, o których mowa w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 01.09.2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Brak przekroczeń stwierdzono zarówno dla gruntów grupy IV – tereny przemysłowe jak i gruntów grup wyższych, dla których wartości wskaźników dopuszczalnych są dużo bardziej restrykcyjne. W zakresie badania wpływu składowiska na wody powierzchniowe i podziemne pobrano i poddano analizie 6 próbek wód podziemnych oraz 2 próbki wody powierzchniowej. Badania wód podziemnych wykazały odczyn od kwaśnego do słabo zasadowego mieszczącego się w większości w I klasie jakości, za wyjątkiem próbki z otworu nr 5, której odczyn mieścił się w IV klasie jakości. Należy zaznaczyć, że w porównaniu do odczynu składowanych odpadów i odcieków uzyskane wartości nie wskazują na znaczące zanieczyszczenie związane ze składowiskiem. Wyniki badań wód wykonane na pobliskiej rzece Lubochence wykazują natomiast brak oddziaływania składowiska.

W zakresie oceny wykonanych badań odpadów pobrano i poddano analizie 5 próbek w zakresie testów zgodności wykazując tym samym możliwość ich deponowania na składowisku innych niż niebezpieczne i obojętne. Spełnienie uwarunkowań określonych w załączniku nr 3 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 16 lipca 2015 r., w sprawie dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach sugeruje, że zalegające na składowisku odpady nie mają charakteru odpadów niebezpiecznych.

W celu określenia zagrożenia wynikającego z aktualnego stanu składowiska, na podstawie wyników badań wód podziemnych oraz materiałów archiwalnych dokonano analizy ryzyka dotyczącego składowiska na obecnym stanie zagospodarowania wraz z oceną możliwości zanieczyszczenia środowiska substancjami stwarzającymi zagrożenie. Na podstawie wykonanej analizy określono stopień ryzyka zagrożenia środowiska wodno-gruntowego w skali czterostopniowej - 2 pkt określając tym samym jego status jako zagrożenie małe. W ocenie zespołu autorskiego wyniki ekspertyzy pozwalają stwierdzić, iż składowisko odpadów, nie stanowi „zakładu o zwiększonym ryzyku wystąpieniu awarii” oraz „zakładu o dużym ryzyku awarii” rozumianych zgodnie z art. 248 Prawa ochrony środowiska, ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych, które znajdują się w zakładzie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r., w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W ramach ekspertyzy dodatkowo wykonano analizę możliwości zagospodarowania terenu, którego celem jest określenie możliwości inwestycyjnych w zakresie budowy nowego składowiska, a także przede wszystkim wskazanie działań niezbędnych dla przeprowadzenia rekultywacji istniejącego składowiska poprzemysłowego.

W dniu 12 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych. Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego

od początku prac nad ustawą czynnie uczestniczył w pracach nad jej ostatecznym kształtem, ale przede wszystkim rozumiejąc potrzebę pilnego zajęcia się terenami zdegradowanymi zabiegał o umieszczenie w wykazie rozpoznanych terenów zdegradowanych, na których konieczne jest podjęcie działań związanych z poprawą środowiska, terenów po Zakładach Włókien Chemicznych „Wistom”. Tym samym prowadzono intensywne rozmowy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska zabiegając o uwzględnienie potrzeb finansowych w tym względzie jakie niesie realizacja zaplanowanych działań. Po wejściu w życie ustawy założone zostaną w nawiązaniu do już posiadanej ekspertyzy dalsze działania w celu rekultywacji przedmiotowego składowiska, zgodnie z sugestią zespołu opracowującego rzeczoną Ekspertyzę. Zgodnie z zapisami ustawy zostanie opracowana kompleksowa ocena stanu środowiska wykorzystując przy tym dotychczas posiadane opracowania oraz plan działania zarówno pod względem finansowym jak i rzeczowym wraz z określeniem harmonogramu czasowego tych działań. Kolejnym krokiem będzie wystąpienie z wnioskiem o wydanie decyzji przez Starostę Tomaszowskiego w sprawie poprawy stanu środowiska na wielkoobszarowym terenie zdegradowanym. Niezwłocznie po otrzymaniu informacji ze strony właściwego organu o możliwości finansowania przedsięwzięcia rekultywacyjnego miasto przystąpi do jego realizacji.

4. PODSUMOWANIE

W latach 2021-2022 na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego realizowano szereg dużych inwestycji i projektów wpływających na poprawę stanu poszczególnych komponentów środowiska, spośród których do najważniejszych zaliczyć należy m.in. następujące zadania:

- Wykonanie instalacji fotowoltaicznej w Szkole Podstawowej nr 10, Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2, Szkole Podstawowej nr 1 oraz Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7.
- Termomodernizacja budynków przy ul. marsz. J. Piłsudskiego 17/19.
- Termomodernizacja budynku przy ul. Murarskiej 2/4.
- Termomodernizacja Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2.
- Termomodernizacja budynku Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego przy ulicy Niskiej 14.
- Budowa ulic w osiedlu „Wierzbowa”.
- Rozbudowa ulicy Rudej.
- Przebudowa ulic w osiedlu Kanonierów.
- Wykonanie chodników w ul. Starowiejskiej i Ludowej.
- Projekt i budowa ulic w osiedlu Ludwików – Etap II.
- Budowa ulic w osiedlu Mickiewicza.
- Przebudowa ulicy Leona Witolda May’a.
- Rozbudowa DW 713 na odcinku przejścia przez Tomaszów Mazowiecki - II Etap.
- Rozbudowa ulicy Zawadzkiej nr 4338E wraz z budową ronda na skrzyżowaniu ulicy Zawadzka i Elizy Orzeszkowej.
- Rozbudowa drogi powiatowej nr 4334E, ul. Wiejska.
- Rozbudowa drogi powiatowej nr 4339E wraz z przebudową obiektu mostowego na rzece Czarna Bielina w ciągu ul. Spalskiej.
- Przebudowa drogi powiatowej nr 4335E - ul. Dzieci Polskich.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie byłych ZWCh WISTOM.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Piaskowej.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w ul. Zawadzkiej.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w ul. E. Orzeszkowej.
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Spalskiej.
- Budowa odgałęzień kanalizacyjnych i wodociągowych w ulicy Mireckiego.
- Modernizacja ujęcia wody Białobrzegi.
- Budowa PSZOK wraz ze ścieżką edukacyjną.

Poza zadaniami inwestycyjnymi realizowano również w szerokim zakresie m.in. następujące prace i czynności bieżące w ramach poszczególnych obszarów interwencji: kontrola

podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska w zakresie przestrzegania udzielonych pozwoleń, koncesji, decyzji; utrzymanie i pielęgnacja obszarów zieleni urządzonej; ochrona, utrzymanie i pielęgnacja lasów; prowadzenie postępowań z zakresu wycinki drzew i krzewów; utrzymanie czystości i porządku na terenach publicznych; demontaż i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest; prowadzenie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi; organizacja i prowadzenie publicznego transportu zbiorowego; konserwacja i utrzymanie wód oraz budowli i urządzeń wodnych; prowadzenie edukacji ekologicznej; remonty sieci wodno-kanalizacyjnej; remonty i rozbudowa sieci ciepłowniczej; remonty dróg; remonty i rozbudowa sieci gazowniczej.

W latach 2021-2022 mieszkańcy Tomaszowa Mazowieckiego realizowali także w szerokim zakresie inwestycje z zakresu modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych i wymiany przestarzałych urządzeń grzewczych oraz budowy mikroinstalacji fotowoltaicznych korzystając ze wsparcia w ramach programów „Czyste Powietrze” oraz „Mój Prąd”.

Na podstawie aktualnej oceny stanu środowiska oraz sporządzonego raportu zidentyfikowano następujące najważniejsze problemy środowiskowe na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, które priorytetowo wymagają podjęcia działań naprawczych lub zapobiegawczych w ramach „Programu Ochrony Środowiska” (kluczowe obszary interwencji):

- Występowanie przekroczeń dopuszczalnych standardów jakości powietrza.
- Występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.
- Zła jakość wód powierzchniowych.
- Niski stopień selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Niezrekultywowane składowisko odpadów przemysłowych po Zakładach Włókien Chemicznych „WISTOM”.

Należy mieć na uwadze, iż realizacja „Programu Ochrony Środowiska” nie przełoży się w sposób natychmiastowy na poprawę stanu środowiska naturalnego na terenie miasta. Proces ten jest długotrwały i efekty realizacji zadań, które zostały przeprowadzone lub wykonywane są obecnie, mogą być widoczne dopiero w dłuższej perspektywie czasowej. Istotnym jest również, aby działania prośrodowiskowe były prowadzone systematycznie nie tylko na terenie samego miasta Tomaszowa Mazowieckiego, ale również systemowo w całym regionie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Opis realizacji zadań zaplanowanych do wykonania w ramach „Programu Ochrony Środowiska” w latach 2021-2022.....	5
Tabela 2. Analiza wskaźnikowa realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki” w latach 2021-2022.....	55
Tabela 3. Wyniki pomiarów stężeń PM ₁₀ i B(a)P w powietrzu w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim.....	62
Tabela 4. Wyniki GPR 2020/2021 przeprowadzonego na sieci dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Tomaszowa Mazowieckiego	64
Tabela 5. Zagrożenie hałasem od drogi wojewódzkiej nr 713 odc. Tomaszowów Mazowiecki /ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki (wskaźnik L _{DWN})	65
Tabela 6. Zagrożenie hałasem od drogi wojewódzkiej nr 713 odc. Tomaszowów Mazowiecki /ul. Ujezdzka – pl. Kościuszki (wskaźnik L _N)	65
Tabela 7. Wykaz decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu nałożonych przez Starostę w latach 2021-2022 na podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie Tomaszowa Maz.....	67

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Stężenie pyłu zawieszonego PM ₁₀ w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim (średnie roczne) [μg/m ³].....	63
Wykres 2. Stężenie benzo(a)pirenu w latach 2012-2022 na stacji monitoringowej GIOŚ zlokalizowanej w Tomaszowie Mazowieckim (średnie roczne) [ng/m ³].....	63